

SİNEMATEK

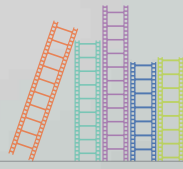
AS

**AKADEMİK
SİNEMA**

SAYI : 5
KASIM 69

FİYATI
BEŞ
LİRADIR.

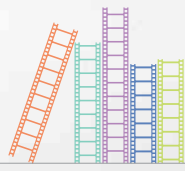
SINEMATEK

ayın raporu

ZAM PROBLEMİNİN GETİRDİĞİ SORUN..

G ECTİĞİMİZ EKİM AYI İÇİNDE İSTANBUL SİNEMALARI «ZAM» OLAYI İLE ÇALKALANDI DURDU. Öyle ki, sonunda 20 Ekim'de İstanbul sinemaları kapılarını kapatıverdiler. Bu beklenmedik «boykot» türlü şöyleşi ve yazışmalara konu oldu. Herşeyden önce sinemacıların davranışı iyi bir dayanışma örneğiydi ve Türk filimcilerinin bundan bir ders alması gerekiyordu. Oysa Türk filimcileri bu dayanışmaya katılmadıkları gibi hemen «zam»ın karşısına çıktılar. Zam ne demektir? Onların kasalarına su gibi para akıyordu.

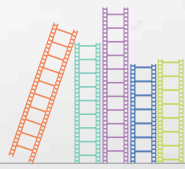
Komik ve komik olduğu kadar acı olan bu gerçek Türk Sineması'nın iyiye, doğruya, yararlıya gitmesini isteyenlerin suratında bir tokat gibi patladı. Yerli filimcilerin sözcülüğünü yapan Ümit Utku aynı zamanda altı sinema salonu sahibi olduğu için yapımcı - sinemacı görevlerini beraberce yürütmekteydi ve bu «zam» konusunda en çok konuşan da o oldu. MİLLİYET gazetesine adına yazar arkadaşımız Ali Gevgilili'nin yönettiği bir AÇIK OTURUM'da Ümit Utku tezini savundu : «Şahsen 300 lira ile işe başlayıp bugün 6 sinema sahibi olmuş bir film prodüktörü olarak ben, sinema sahiplerinin zarar ettiklerini kabul edemiyorum.»

SİNEMATEK

Bunu söyleyen Ümit Utku kendi ekonomik koşullarını yabancı film getiricileriyle bir tutuyor ve işin başında yanılıyordu. Ümit Utku imalâtçıydı. Sinemasında oynattığı film kendi filimiydi. İşletmeciydi. İşlettiği film kendi filimiydi. 300 lira ile işe başlayan Ümit Utku sinemacılar gibi sadece «sinemacı hissesi» almakla kalmıyor, imalâtçı kârını, işletmeci kârını ve ayrıca yerli filimlere tanınan «rüşüm kârı»nı da alıyor ve tabiatıyla «bol kazanç» sağlayarak altı sinema salonu sahibi oluyordu. Muhakkak ki, bu kadar «bol kazanç» sağlayan Utku ilerde daha bir çok sinema salonlarının sahibi olabilecek gücü elde etmişti. Ancak Ümit Utku bu şekilde konuşurken yerli filimcilerin sadece kendisinden ibaret olmadığını düşünmemişti. Bir taraftan da sinema salonu sahibi olarak Türk Sineması'na yararlı olmanın ayrı bir konu, iyi film yaparak Türk Sineması'na yararlı olmanın da ayrı konu olduğunu bilmesi gerekirdi. Utku Türk Sineması'nın çabuk film çeken yönetmenlerinden biriydi. Bir filimi bazan beş günde tamamladığı bile olmuştu. Bu nedenle yaptığı filimler son derece çarpırtma ve kalitesizdi. Türk Sineması'nın iyiye, doğruya ve yararlıya gitmesine ne gibi bir katkıda bulunmuştu Ümit Utku? Bunun cevabını kendisi veriyordu yine : «Zam istemiyorum...» Zam istememek onu hak etmemek demektir. Bunu samimi olarak itiraf eden Ümit Utku, yine samimi olarak Türk Sineması'na bir katkıda bulunmadığını açıklamıştı. Oysa Utku'nun tam karşısında bir başka yerli filimci Turgut Demirağ vardı ve hiç de Utku gibi düşünmüyordu. Demirağ şimdiye kadar hep büyük yatırımlara, iyi niyetli ataklara katılmıştı. Ve tabii Utku gibi ucuz semt sinemalarından işe başlamadığı, büyük prodüksiyonlara el attığı için hiçbir zaman gelirler giderlerini karşılamamıştı. Zarar ettiğini söyleyen Turgut Demirağ yabancı film getiricileriyle işbirliği yaparak «zam» isteme yoluna gidiyordu.

TURGU
sütü
runlarına
boykotu»
siliyor, b
Ümit Utk
de bir
onun son
TÜRKİYE
RIYLA
kendiler
ortaya
kanlar g
ler. Eko
lara, in
dayanış
kurallar
çözümle
se, birk
kim «E
ihaneti
yet, ha
olup g
VE İŞT
Kİ, TÜ
LARIY
BİR Aİ
LAR.
nın ba
şına g
mak i
EKON
MELİ

SİNEMATEK

TURGUT DEMİRAĞ — ÜMİT UTKU diyalogları gazete sütunlarında yer alırken Türk Sineması'na, onun sorunlarına hep beraber yine sırt dönülüyordu. Ve «Ekim boykotu» Türk Sineması'nın gerçeklerini yine bir kalemde siliyor, birbirlerine karşı olmakla beraber Turgut Demirağ, Ümit Utku, diğer yerli filimciler ve hattâ filim getiriciler de bir noktada birleşiyorlardı: Türk Sineması'na ve onun sorunlarına hep beraber sırt çevirmek!..

TÜRKİYE'DEKİ TÜM SİNEMA ADAMLARI, YATIRIMLARIYLA KÖŞEBAŞLARINI TUTAN KAPİTAL SAHİPLERİ kendilerini düşünmekteydiler. Bu da başka bir çelişmeyi ortaya getiriyordu. Kendilerini düşünüp, çıkarlarına bakanlar gerçekte hiç mi hiç kendilerini düşünmemekteydiler. Ekonomik kurallara, bilimsel çalışmalara, araştırmalara, incelemelere rağbet göstermeyen bu adamlar «zam» dayanışmasında da aynı hatayı tekrarlamışlardı. Ekonomik kurallar ne şartlar altında olursa olsun bir araya gelerek çözümlenme yoluna gidilmesini emreder. Bu gerçekleşmezse, birkaç kişinin yaptığını başka birkaç kişi bozar. Nitekim «Ekim boykotu»nu yapanlar da bir başka cephenin ihanetiyle karşılaşmışlardır. Ve yapılan dayanışma, iyiniyet, haklı talepler bir anda karşı tarafın diyaloglarıyla yok olup gitmiştir.

VE İŞTE BU DURUM BİR KERE DAHA GÖSTERMEKTEDİR Kİ, TÜRKİYE'DEKİ TÜM SİNEMA ADAMLARI, YATIRIMLARIYLA KÖŞEBAŞLARINI TUTAN KAPİTAL SAHİPLERİ BİR ARAYA GELİP AYNI SÖZÜ SÖYLEMEK ZORUNDADIRLAR. Aksi halde bugün Turgut N. Demirağ ve arkadaşlarının başına gelenler, yarın Ümit Utku ve arkadaşlarının başına gelecektir. Cephe yapmak, ayrı kalmak, kuyu kazmak iptidaî kavimlerin işidir. 1970 TÜRKİYE'SİNDE HER EKONOMİK PROBLEM BİLİMSEL YOLDAN ÇÖZÜLMELİDİR.

SİNEMATEK

Düzenleyen : Tarık Barutoğlu

YAPIMCILARA 5 SORU

- 1) **PRODÜKTÖRLÜĞE NE ZAMAN VE NASIL BAŞLADINIZ?**
- 2) **ŞİMDİYE KADAR YAPTIĞINIZ FİLİMLER İÇİNDE EN BEĞENDİKLERİNİZ HANGİLERİDİR?**
- 3) **DAHA İYİ FİLİM YAPIMINIZI ENGELLEYEN SEBEPLER NELERDİR?**
- 4) **DEVLETİN SİNEMAYA YARDIMINI ARZULUYOR MUSUNUZ? SİZCE BU YARDIM NASIL OLMALIDIR?**
- 5) **BU SEZON ÇEVİRDİĞİNİZ FİLİMLER?**

Türker İnanoğlu
(Erler film)

1) Prodüktörlüğe 1961 yılında başladım. Ve bu tarihte yaptığım ilk film Hancıdır.

2) Filimlerimi daha ziyade piyasayı nazarı itibare olarak çeviririm. Bunun için de en beğendiğim filimlerim ticari bakımdan iş yapmış olanlardır. Mesela Hancı, Kadın Berberi, Çöpçatan, Bahriyeli Ahmet gibi.

3) Benim şahsen engelleyici bir sebebim yok.

4) Devletin sinemaya yardımı şarttır. Çünkü, Devletin ilgisizliği filimcilerimizi zor durumlarda bırakmaktadır. Bence, bu yardım, mesleğimiz için zaruri olan teknik araçların ithalinde kolaylık, daha geniş stüdyo imkânları ve ham film tahsisinin arttırılması şeklinde olmalıdır.

5) Bu mevsim için 8'i renkli, 6'sı siyah-beyaz olmak üzere 14 film yaptım. Bunlar daha ziyade komedi ve dram türünde. Aralarında Cilveli Kız, Yusuf ile Zü-

leyha ve Sevr
da var. Yaptı
başrollerini Cü
Kartal Tibet

Muzaffer Asla

1) Prodü
yılında Günah
miyle başladı

2) Şimdiy
larım dahilir
limler içinde

Acı Hayat, I
tık Sevmeye

rim, ki, bu
nanistan sin

palı gişe oy
takdir topl

yeceğim'in
neyt Arkın

paylaşmışla

3) Bu
kadaşları l

nim daha
engelleyen

maddi yön
sahip olm

4) D
her bakır

Çünkü, d
dar Biz F

tumu çok
yat kırıc

ten arzu
kine ve t

lüzumsuz

SİNEMATEK

Barutoğlu

ORU

NE ZAMAN VE NASIL

YAPTIĞINIZ FİLİMLER NDİKLERİNİZ HANGİLE-

APIMINIZI ENGELLEYEN İR?

AYA YARDIMINI ARZU- SIZCE BU YARDIM NA-

İĞİNİZ FİLİMLER?

4) Devletin sinemaya
rdımı şarttır. Çünkü, Dev-
in ilgisizliği filimcilerimizi
durumlarda bırakmakta-
Bence, bu yardım, mes-
imiz için zaruri olan tek-
araçların ithalinde kolay
daha geniş stüdyo im-
aları ve ham film tahsisi-
arttırılması şeklinde ol-
dır.

5) Bu mevsim için 8'i
kli, 6'sı siyah-beyaz ol-
k üzere 14 film yaptım.
alar daha ziyade komedi
dram türünde. Araların-
Cilveli Kız, Yusuf ile Zü-

leyha ve Sevmek Günahını
da var. Yaptığım filmlerin
başrollerini Cüneyt Arkin ve
Kartal Tibet paylaştılar.

Muzaffer Aslan (Sine film)

1) Prodüktörlüğe 1956
yılında Günah Yolcuları fil-
miyle başladım.

2) Şimdiye kadar, imkân
larım dahilinde yaptığım fi-
limler içinde en çok Ayşecik,
Acı Hayat, Köroğlu ve Ar-
tık Sevmeyeceğim'i beğen-
irim, ki, bu sonuncusu Yu-
nanistan sinemalarında ka-
palı gişe oynadı ve büyük
takter topladı. Artık Sevmeye-
yeceğim'in başrollerini Cü-
neyt Arkin ve Türkân Şoray
paylaşmışlardı.

3) Bu hususta diğer ar-
kadaşları bilmem, fakat be-
nim daha iyi film yapımımı
engelleyen en önemli sebep
maddi yönden geniş imkâna
sahip olmamamdır.

4) Devletin yardımını
her bakımdan bekliyorum.
Çünkü, devletin şimdiye ka-
dar Biz Filimcilere karşı tu-
tumu çok soğuk ve manevi-
yat kırıcı olmuştur. Devlet-
ten arzu ettiğim yardım, ma-
kine ve teknik araç ithalinin
lüzumsuz ve engelleyici mad-

delerle zorlaştırılmaması, da-
ha geniş stüdyo imkânları
sağlanması, ham film ithali-
nin bir kaç karaborsacının
elinden kurtarılması ve mad-
di yönden bizlere destek o-
lunması şeklindedir.

5) Filim yapım şartları-
na bağlı kalarak çalıştım. Ve
dolayısıyla ticari filimler
yaptım. Bu arada Türkân
Şorayla Fosforluğu bitirdim.
Üç renkli filim daha yapma-
ya niyetim var. Şubat ayın-
da da büyük bir ihtimalle
Ayhan Işıklı çalışacağım.

Nevzat Pesen (Pesen film)

1) Prodüktörlükte 12 yıl
lık bir mazim var. Bu mes-
leğe 1957 yılında «Kızımın
Başına Gelenler» filmiyle a-
tıldım. İkinci filmim ise Sa-
manyoludur.

2) Bu 12 yıllık prodük-
törlük hayatımda sayısını
şimdi hatırlıyamıyacağım ka-
dar çok film yaptım. Bunla-
rın arasında İkimize Bir
Dünya, Ahtapotun Kolları ve
Kötü Tohum en güzelleriydi.

3) Halkın sanat filmleri-
ni anlamayıp rağbet etmeme
sidir.

4) Devletin filmciliğe
yardım etmesi zaruri ihti-

SINEMATEK

yağdır. Ve bu yardım ham film ithali serbestisi, teknik araç ithali serbestisi ve biraz kredi vermek şeklinde olmalıdır.

5) Bu mevsim için muhtelif konularda 3'ü renkli olmak üzere 6 film yaptım. Aynı zamanda sosyal bir konu işleyen ve başrollerinde N. Koçyiğitle - F. Karanfilin yer aldığı İki Günahsız Kız filmini çevirdim.

Berker İnanoğlu (Er film)

1) Prodüksiyonluğa 1959 yılında başladım. İlk filmim İçimizden Biri adını taşır.

2) Şimdiye kadar 72 film yaptım. Aralarında, en çok beğendiklerim Acı Tesadüf ve İnleyen Nağmelerdir.

3) Daha iyi film yapımı engelleyen en önemli sebep filimlerimizin dış piyasalarda alıcı bulamamasıdır.

4) Filmciliğimizin devlet yardımı olmadan istikrar göstermesi imkânsızdır. Bu devlet yardımı genellikle ham film ithalinde kolaylık, stüdyo yapımı imkânları ve sinema bilet fiyatlarına zam şeklinde olmalıdır.

5) Yaptığım 24 filmde

Türkân Şoray hariç Zeki Müren dahil bütün artistlerle çalıştım. 24 filmim 5'i renkli diğerleri ise siyah-beyazdır. Son filmim İnleyen Nağmelerdir.

Şahan Haki (Melek film)

1) Prodüksiyonluğum Kederli Yıllar filmiyle 1954 yılında başladı.

2) 15 yıllık prodüksiyonluk hayatımda yaptığım filimlerden en beğendiklerim Kederli Yıllar, Lekeli Kadın ve Fundadır.

3) Bu hususta engelleyici sebeplerin başında maddi yetersizlik ve çevrilen filmlerin dış piyasalarda alıcı bulamamasıdır.

4) Devlet yardım elini uzatırsa daha kaliteli ve daha sanat yönü olan filimler yapacağımıza inanıyorum. Bu yardımın en iyi şekli orijinal filimlerin biraz kısılması, ham film tedarikinin kolaylaştırılması ve filmcilerin maddi yönden desteklenmesidir.

5) Üç renkli film çevirdim. Bunlar Sevgili Babam, Sevdiğim Adam ve Sana Dönmiyeceğimdir, ki, bu so

nuncusunun başkanı Şoray oym

Ümit Utku (

1) Sinema hayatım devrinde sonra senaryo olarak sinemaya beşladım.

2) 1951 yılında çevirdiğim filmim en beğendiklerim Lü, Yara ve

3) Daha önceki filmim engelleyici kın kültür serinin dış pazarm görmemesidir.

4) Yardımla hükümetin sorunu için, aynunun birılmasıdır.

5) Bu film yaptım başı dönmelele çalıştım limlerden bir Taşım

Murat Köse

1) Prodam 1946 yaptığım nahıdır.

SİNEMATEK

Türkân Şoray hariç Zeki Müren dahil bütün artistlerle çalıştım. 24 filmin 5'i renk li diğerleri ise siyah-beyazdır. Son filmim İnleyen Nağmelerdir.

Şahan Haki (Melek film)

1) Prodüktörlüğüm Kederli Yıllar filmiyle 1954 yılında başladı.

2) 15 yıllık prodüktörlük hayatımda yaptığım filimlerden en beğendiklerim Kederli Yıllar, Lekeli Kadın ve Fundadır.

3) Bu hususta engelleyici sebeplerin başında maddi yetersizlik ve çevrilen filmlerin dış piyasalarda alıcı bulamamasıdır.

4) Devlet yardım elini uzatırsa daha kaliteli ve daha sanat yönü olan filimler yapacağımıza inanıyorum. Bu yardımın en iyi şekli orijinal filimlerin biraz kısılması, ham film tedarikinin kolaylaştırılması ve filimcilerin maddi yönden desteklenmesidir.

5) Üç renkli film çevirdim. Bunlar Sevgili Babam, Sevdiğim Adam ve Sana Dönmiyeceğimdir, ki, bu so-

nuncusunun başrolünü Türkân Şoray oynadı.

Ümit Utku (Kervan film)

1) Sinemayla ilgim subaylığım devrinde başladı. Daha sonra senaryo yazarlık ve nihayet 1951 yılında prodüktör olarak sinemaya hizmet etmeye başladım.

2) 1951 yılından bu yana çevirdiğim filimler arasında en beğendiklerim Yaban GÜLÜ, Yara ve Sabır Taşdır.

3) Daha iyi film yapımı engelleyen sebepler halkın kültür seviyesi ve filmlerin dış pazarlarda rağbet görmemesidir.

4) Yardım şart. Sinemada hüküm süren başıbozukluk ve sorumsuzluğun önlenmesi için, arzum, sinema kanununun bir an evvel çıkarılmasıdır.

5) Bu mevsim için altı film yaptım. Ve şöhretten başı dönmemiş bütün artistlerle çalıştım. Çevirdiğim filimlerden ikisi İffet ve Sabır Taşdır.

Murat Köseoğlu (Acar Film)

1) Prodüktörlüğe başlamanın 1946 yılına rastlar. İlk yaptığım film «Gençlik Günahı»dır.

2) Vallahi, çok film yaptım bunları benim beğenmem mühim değildir. Benim için halkın taktiri önemlidir.

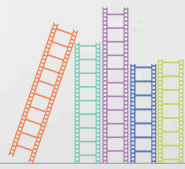
3) Daha iyi film yapımı engelleyen sebepler devlet tarafından ilgi ve destek görmememizdir.

4) Emin olun, yılarca sarfettiğimiz gayret devletin yardımını temin için oldu fakat maalesef değil yardımına, en ufak bir ilgisine dahi mazhar olamadık. Yardım olarak istediklerimiz de fazla önemli şeyler değil. Hiç olmazsa ham film ve teknik araç ithalini serbest bırakın.

5) Bu mevsim 5'i renkli olmak üzere 6 film yaptım. Bu filimler Avrupa stüdyolarının son tekniğine uygun olan Acar film laboratuvarında hazırlandı. Kadınlardan T. Şoray, H. Kocyiğit ve S. Özcan'la erkeklerden ise C. Arkin, E. Hun, T. Gürsu ve M. Soydan'la çalıştım.

Şeref Gür (Şeref Film)

1) 1965 yılında Ak-Ün şirketiyle ortak yaptığım «Fakri Gencin Romanı» filmiyle prodüktörlüğe başladım.

SİNEMATEK

2) En beğendiğim filimim «Vesikalı Yarım»dir.

3) Beni şahsen engelleyen en önemli sebep maddi yetersizliktir.

4) Devletin yardımı en büyük arzumdur. Devlet sinema kanununu bir an önce çıkarmalıdır. Çünkü, başka türlü istismarcılığın ve sorumsuzluğun sonunun geleceği yok.

5) Bu sezon hazırladığım filimler içinde renkli olan ve başrollerini İ. Günay'la T. Şoray'ın paylaştıkları «Seninle Ölmek İstiyorum» var. Ayrıca sansürün müsaadesi olursa «İnce Memed»i de filme alacağım.

Naci Duru (Duru Film)

1) Prodüktörlükte ilk adımımı, 1949 yılında çevirdiğim «Çete» filimi teşkil eder.

2) Yaptığım filimler arasında en beğendiklerim, daha ziyade ticarî bakımdan, «Beyaz Mendil» ve «Malkoçoğlu» filimleridir.

3) Daha iyi film yapımı engelleyen en önemli sebep maddi kifayetsizlik'e dayanmaktadır.

4) Devletin bize karşı tu-

tumu maalesef çok soğuk. Düşünün ki, sanayi dallarından en sonuncularına yardım eden devlet listede beşinci sırayı teşkil eden filmciliğe uzak kalmaktadır.

5) Yeni filimlerimiz arasında «Malkoçoğlu», «Demirhane Müdürü» ve renkli olarak tekrar çekilen «Beyaz Mendil» yer almaktadır.

Turgut Demirağ (And Film)

1) Daha önce rejisör olarak çalıştığım için ilk yaptığım film «Bir Dağ Masalı»dır.

2) Filimlerim arasında en beğendiklerim «Ayrı Dünyalar» ve «Bir Dağ Masalı»dır.

3) Daha iyi film yapımı engelleyen en önemli sebep halkın kültür durumudur.

4) Devletin sinemaya yardımının en iyi yolu, sinemacıları destekleyen çeşitli kanunlar çıkarmasıdır. Ve devletin böyle isabetli bir kararını bütün kalbimle arzuluyorum.

5) Önümüzdeki sezon için hazırladığım filimler arasında siyah-beyaz olan «Ayrı Dünyalar» da var.

SİNEMATEK

tümü maalesef çok soğuk. Düşünün ki, sanayi dallarından en sonuncularına yardım eden devlet listede beşinci sırayı teşkil eden filmciliğe uzak kalmaktadır.

5) Yeni filimlerimiz arasında «Malkoçoğlu», «Demirhane Müdürü» ve renkli olarak tekrar çekilen «Beyaz Mendil» yer almaktadır.

Turgut Demirağ (And Film)

1) Daha önce rejisör olarak çalıştığım için ilk yaptığım film «Bir Dağ Masalı»'dır.

2) Filimlerim arasında en beğendiklerim «Ayrı Dünyalar» ve «Bir Dağ Masalı»'dır.

3) Daha iyi film yapımı engelleyen en önemli sebep halkın kültür durumudur.

4) Devletin sinemaya yardımının en iyi yolu, sinemacıları destekleyen çeşitli kanunlar çıkarmasıdır. Ve devletin böyle isabetli bir kararını bütün kalbimle arzu ediyorum.

5) Önümüzdeki sezon için hazırladığım filimler arasında siyah-beyaz olan «Ayrı Dünyalar» da var.

hayri caner

görüntü

BİR YAZININ TEPKİLERİ

AKADEMİK SİNEMA'NIN «EKİM SAYISI»NDAKİ «GÖRÜNTÜ»DE SÖZ KONUSU ETTİĞİM «MİLLİ GÜÇ» SİNEMA ÇEVRESİNDE TEPKİLERLE KARŞILANDI. ÖZELİKLE AS'ÇILAR ARASINDA BİLE HOŞ KARŞILANMAYAN BU YAZI BENİ KİŞİSEL GÖRÜŞLERİMLE BAŞBAŞA BIRAKIVERDİ BİR ANDA...

BİR DÜŞÜNCENİN GELİŞMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN, herşeyden önce o düşünceye katılanların artmasıdır. Oysa benim gibi düşünmeyenlerin şu sıralarda belirgin bir sayıda ortaya çıkması bundan böyle kişisel görüşmelerimi savunmada tek başıma kalacağımı gösterir. Ya da bir süre sonra «millî güç» düşüncesinin bilimsel bir yoldan çö-

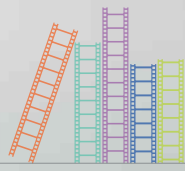

SİNEMATEK

zümelenmesi mümkün olursa, «nüans» farklarına rağmen bu cephenin savunucuları artar, büyürler ve gerekli birleşim olur. Benim ortaya attığım düşüncenin ana kökü de Türk Sineması'nın içinde bir birleşmenin ortaya gelmesidir. Tabii bu düşünce emekçiler için olanaktır. Yoksa patronların böyle bir birleşmeye katılması beklenemez. Çünkü Türk Sineması'nda patronun düşünen adam olduğu görülmüş değildir. Başka bir deyimle patronlar «etkilenen adam» olmak yüzünden «düşünen adam» olma fırsatını kaçırmışlardır. Ben Türk Sineması'ndaki ön yaratıcının «düşünen adam» olmasını her zaman istemişimdir. Baş yaratıcı yönetmenin böyle bir patrona gereksinmesi vardır. Ancak patron çevresindeki sinema olaylarından etkilenme eğiliminde olunca bütün düşünme olanakları ortadan kalkmaktadır.

PATRON'un ETKİLENDİĞİ OLAY NEDİR?

Sinema herşeyden önce ticarî bir olaydır. Bu yönden tüm patronları ticarî kaygılarından dolayı suçlamak en büyük namussuzluktur. Ama patronların «ticarî olayı» ekonomik koşulların dışında ve bilimsel olmadan gerçekleştirme çabalarına koyulacak kelime daha bulunamamıştır. Ya da bu anlama yüzde doksan dokuz yaklaşan binlerce kelimeyi ardı ardına burada sıralamak mümkündür. DURUM BÖYLE OLUNCA BİRLEŞME'nin patronsuz olması gerekir. Emekçiler patrona karşı birleşecekler ve patronu «GERÇEK PATRON» olmağa zorlayacaklardır. Onun bilimsel yoldan «ticarî olayı» gerçekleştirmesini sağlayacaklardır. Bu da hem patrona yardım, hem de Türk Sineması'nın kur-

SİNEMATEK

Özüm olursa, «nüans» fark-
bu cephenin savunucuları ar-
gerekli birleşim olur. Be-
düşüncenin ana kökü de
nin içinde bir birleşmenin
dir. Tabii bu düşünce emek-
tır. Yoksa patronların böy-
eye katılması beklenemez.
neması'nda patronun düşü-
bu görülmüş değildir. Başka
ronlar «etkilenen adam» ol-
düşünen adam» olma fırsatı
dır. Ben Türk Sineması'nda
«düşünen adam» olmasını
işimdir. Baş yaratıcı yönet-
patrona gereksinmesi var-
n çevresindeki sinema olay-
e eğiliminde olunca bütün
ları ortadan kalkmaktadır.
KİLENDİĞİ OLAY NEDİR?
n önce ticarî bir olaydır.
patronları ticarî kaygılarını-
mak en büyük namussuzluk-
arın «ticarî olayı» ekono-
şında ve bilimsel olmadan
malarına koyulacak kelime
stir. Ya da bu anlama yüz-
yaklaşan binlerce kelime-
rada sıralamak mümkün-
E OLUNCA BİRLEŞME'nin
gerekir. Emekçiler pat-
cekler ve patronu «GER-
nağa zorlayacaklardır. O-
«ticarî olayı» gerçekle-
eklerdir. Bu da hem pat-
de Türk Sineması'nın kur-

tuluşu için gerekli olan bir «umud yolu»
dur.

«MİLLÎ GÜÇ»de bir METİN ERKSAN'-
ın bir ARAM GÜLYÜZ'le yanyana olmasını
açıklayabildik mi şimdi? Ya da bir Osman
F. Seden'in veya bir Memduh Ün'ün neden
«millî güç»e katılamıyacakları ortaya çıktı
mı? Seden, Ün veya Saner patronlardır.
Patronu patronun karşısına çıkarmak ola-
nak dışı bir nendir.

Ama «Millî Güç»de «nüans» ayrılıkları
olur, dedik. Benim 15 kişilik yönetmen
kadrosuna, hiçbir zaman hiçbir birleşmeye
katılmayan, basına sert bir yüz gösteren Lütfü
Akad belki katılabilir. Ya da patronluğu
yanında sinema bilincine sahip olan Seden,
Ün kendilerine yararı olacağına inandıkları
«Millî Güç»e yardım etmeği görev sayabilir-
ler.

BÜTÜN BUNLARIN YANINDA, ESAS OLAN
VE GERÇEKLEŞMESİ GEREKEN EMEKÇİ Sİ-
NEMACILARIN BİR ARAYA GELİP TÜRK
SİNEMASI'NIN KURTULUŞ SAVAŞINA KA-
TILMALARIDIR...

HEYHAT!.. Türk Sineması'nın kurtuluşunu
«sanat» filimine, ya da hemen gerçekleşme-
si çok güç 4/4'lük filimlere bağlayanlar bi-
zim düşüncemize katılamazlar. Onlar zaten
Türkiye'de doğduklarını, Türkiye'de yaşa-
dıklarını, Türkiye'de eğitildiklerini unutmuş,
ütopya denizinin mavi sularında sırt üstü
yatmış kişilerdir. (Ben onların batacakları
günü beklemiyorum!..)

SİNEMATEK

«nüans» fark-
unucuları ar-
m olur. Be-
ana kökü de
birleşmenin
birleşmenin
şünce emek-
onların böy-
beklenemez.
onun düşü-
ildir. Başka
adam» ol-
olma fırsatı
neması'nda
» olmasını
atıcı yönet-
mesi var-
nema olay-
nca bütün
maktadır.
Y NEDİR?
olaydır.
aygıların-
suzluk-
» ekono-
olmadan
kelime
ama yüz-
kelime-
nümkün-
SME'nin
ler pat-
«GER-
rdır. O-
çekleş-
em pat-
un kur-

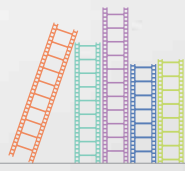
tuluşu için gerekli olan bir «umud yolu»-
dur.

«MİLLÎ GÜÇ»de bir METİN ERKSAN'ın bir ARAM GÜLYÜZ'le yanyana olmasını açıklayabildik mi şimdi? Ya da bir Osman F. Seden'in veya bir Memduh Ün'ün neden «millî güç»e katılamıyacakları ortaya çıktı mı? Seden, Ün veya Saner patronlardır. Patronu patronun karşısına çıkarmak olanak dışı bir nendir.

Ama «Millî Güç»de «nüans» ayrılıkları olur, dedik. Benim 15 kişilik yönetmen kadrosuna, hiçbir zaman hiçbir birleşmeye katılmayan, basına sert bir yüz gösteren Lütfü Akad belki katılabilir. Ya da patronluğu yanında sinema bilincine sahip olan Seden, Ün kendilerine yararı olacağına inandıkları «Millî Güç»e yardım etmeği görev sayabilirler.

BÜTÜN BUNLARIN YANINDA, ESAS OLAN VE GERÇEKLEŞMESİ GEREKEN EMEKÇİ SİNEMACILARIN BİR ARAYA GELİP TÜRK SİNEMASI'NIN KURTULUŞ SAVAŞINA KATILMALARIDIR...

HEYHAT!.. Türk Sineması'nın kurtuluşunu «sanat» filimine, ya da hemen gerçekleşmesi çok güç 4/4'lük filimlere bağlayanlar bizim düşüncemize katılamazlar. Onlar zaten Türkiye'de doğduklarını, Türkiye'de yaşadıklarını, Türkiye'de eğitildiklerini unutmuş, ütopya denizinin mavi sularında sırt üstü yatmış kişilerdir. (Ben onların batacakları günü beklemiyorum!..)

SINEMATEK

genç oyuncular

TUGAY TOKSÖZ

Biyografi :

17 Mart 1940 da İstanbul - Moda'da doğdu. Annesinin adı Vahide, babasının adı Recai'dir. Bahariye İlkokulu, Yeldeğirmeni III. Ortaokulu ve Beyoğlu Ticaret Lisesi'nde okudu. İ.T.İ. Akademisine girdi fakat 3. sınıftan ayrıldı. 3 sene genç, 1 sene yıldız, 3 sene A takımlarında olmak üzere 7 sene Fenerbahçe basketbol takımında oynadı. 1959 yılında genç milli basketbol takımında yer aldı. 1961 - 1966 yıllarında AİD teşkilâtında tevzi uzmanı olarak çalıştı. 1965 yılında SES Dergisi artist yarışmasında 2. seçildi ve şimdiye kadar 21'inde ikinci rol 23'ünde başrol olmak üzere 44 filim çevirdi. 1963'de evlendi, 4,5 yaşında bir kızı vardır. Boy 1,82, kilo 80, koyu elâ gözlü kumral saçlıdır.

Sinema Hakkındaki Düşünceleri :

«Türk Sinemasının bugünkü ortamını beğenmek söz konusu olamaz elbette. Ama beğenmemek de onun sorunlarını görmezliğe gelmek olur. Çünkü Türk Sinemasının bulunduğu çizgi sanatçılarının güçlülüğü-güçsüzlüğü nedenlerinin sonucu değil Türkiye'nin genel ekonomik ve kültürel şartlarının sonucudur. Ama sinemamızın geleceğinden ümitli olduğumu belirtmek isterim...»

«Sorunlarını çözümleyememiş bir sinemanın mensubu olmam nedeniyle Avrupa-Amerika sineması hakkında konuşmak istemiyorum. Ancak yapıtlarından etkilendiğim ve oyun güçlerini takdir ettiğim yönetmen ve oyuncular şunlardır: A. Hitchcock, O. Welles, A. Quinn, M. Cliff, M. Brando...

cular

s ö z

da'da doğdu.
adı Recai'
meni III. Or-
nde okudu.
sınıftan ay-
sene A ta-
Fenerbahçe
59 yılında
e yer aldı.
ında tevzi
e SES Der-
di ve şim-
de başrol
43'de ev-
Boy 1,82,
lıdır.

az elbette.
nkü Türk
nedenle-
larının so-
mek iste-

niyle Av-
pıtların-
yuncular
b...

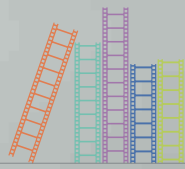
SİNEMATEK

Tugay Toksöz'ün oynadığı başlıca filimler şunlardır :

- 1965 : HOROZ NURİ/ H. Saner/ V. Öz, M. Sürer, E. Büyükburç/ Saner F.
1966 : SENİ BEKLEYECEĞİM/ E. Eğilmez/ F. Girik, S. Alışık, N. Aydan/
Arzu F.
DENİZCİLER GELİYOR/ F. Tuna/ H. Koçyiğit, E. Bora, S. Turan/
Arzu F.
BİR MİLLET UYANIYOR/ E. Eğilmez/ K. Tibet, E. Taş, H. Hamza-
oğlu/ Arzu F.
SİYAHLI KADIN/ S. Duru/ H. Koçyiğit S. Turan, N. Çağlar/ Duru F.
1967 : SİLÂHLARI ELLERİNDE ÖLDÜLER/ F. Tuna/ F. Hakan, E. Bora,
H. Darcan/ Arzu F.
ALİYİ GÖRDÜM ALİYİ/ Ü. Utku/ Z. Varışlı, S. Pekin, M. Nur/
Kervan F.
VAHŞİ ÖLÜM/ V. Akbaşlı/ S. Göksel, E. Püsküllü/ Alp F.
DEVLERİN İNTİKAMI/ F. Tuna/ F. Hakan, Z. Aksu, T. Gürsu/ And F.
AYRILSAK DA BERABERİZ/ M. Aslan/ T. Şoray, E. Hun./ Sine F.
YARIN ÇOK GEÇ OLACAK/ M. Dinler/ E. Hun, S. Alkor, S. Gü-
venirgil/ Kemal F.
1968 : İSTANBUL'U SEVMİYORUM/ Ü. Erakalın/ B. Doruk, M. Soydan,
N. Güvenc/ Duygu F.
PAYDOS/ Ü. Erakalın/ S. Alışık, G. Güzey, S. Gül/ Hisar F.
ÇATALLI KÖY/ Ü. Erakalın/ Z. Aksu, A. Rona, S. Gül/ Ülkü F.
EZO GELİN/ O. Elmas/ F. Girik, C. Er, A. Kaptan/ Uğur F.
İFTİRA/ Ü. Utku/ S. Alkor, Ö. Somer, M. Tema/ Demir F.
YEDİ KÖYÜN ZEYNEBİ/ K. Kan/ N. Şoray, K. Savun, D. Devrim/
Topkapı F.
1969 : AZİZE/ K. Kan/ N. Şoray, K. Savun, Ö. Bilge/ Topkapı F.
BU NE BİÇİM HAYAT/ Y. Figenli/ S. Özcan, Y. Sezgin. B. Tamer/
Topkapı F.
ANA MEZARI / Ü. Utku/ Z. Aksu, M. Tema, M. Nur/ Demir F.
GARİBİN MEZARINI TAŞTAN OYUN/ K. Kan/ N. Şoray, M. Me-
te, Z. Tüney/ Atlantik F.
SÖYLEYİN ANAMA AĞLAMASIN/ Y. Figenli/ N. Şoray, M. Mete,
H. Sirer/ Atlantik F.
GEL DESEN GELEMEM Kİ/ S. Gültekin/ G. Yazar, T. Özatay, D.
Devrim/ Hisar F.
ALLI GELİN/ O. Elmas/ N. Şoray, E. Taş, C. Er/ Erciyes F.
BOŞ BEŞİK/ O. Elmas/ F. Girik, A. Kaptan, S. Nur/ Uğur F.
KANLI SEVDA/ Y. Figenli/ N. Göncü, E. Taş, M. Alpaslan/ Aksel F.
KORKUNÇ TAKİP/ Y. Figenli/ Z. Aksu, T. Özatay, H. Kıvanç/ Ak-
sel F.
KANLI ŞAFAK/ B. Olgaç/ S. Özcan, D. Karahan/ Mete F.

SİNEMADA DEVLET YARDIMI

T AKVİMLE
TÜRKİYE
CEREYAN ET
BA'nın sinema
3.1.1969 g
nan DEVLET
ŞİVİ YÖNET
men Türk Sin
dan önce sine
sağlamayan
de 1.500.000
3 milyon lir
geçtiğimiz E
çalışma dön
du :
«Bugüne ka
yabancı sine
ki olmayar
nitelmiştir.
mıza uyuma
Bugün art
cümelerle
su anlaşıl
Öyle umu
miktarda
lar arada
dığını an
yabancı

SİNEMATEK

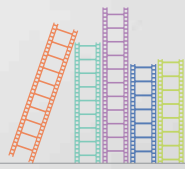
ayın olayı

SİNEMADA DEVLET YARDIMI

T AKVİMLER 3 OCAK 1969 TARİHİNİ GÖSTERİRKEN TÜRKİYE'DE TARİHİNİN EN BÜYÜK SİNEMA OLAYI CEREYAN ETMEKTEYDİ. Evet, bunca yıldır DEVLET BA-BA'nın sinema sorununa karşı ilgisizliği artık önleniyor ve 3.1.1969 gün ve 13091 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ FİLİM ARŞİVİ YÖNETMELİĞİ'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte resmen Türk Sineması'na ilk yardım yapılmış oluyordu. Bundan önce sinema sorunu için bütçeden hiçbir maddî olanak sağlamayan devlet bu kez, 1969'da 1.500.000 lira ve 1970'de 1.500.000 lira olmak üzere ayrıca FİLİM ARŞİVİ'ne tam 3 milyon liralık bir ödenek de ayırmış bulunuyordu. Ve geçtiğimiz Ekim ayı içinde DEVLET FİLİM ARŞİVİ birinci çalışma dönemine başlarken programını halka duyuruyordu :

«Bugüne kadar yapılmış sinemayla ilgili bütün yayınlarda yabancı sinema örnek verilmiş ve bu örnekler (% 80'i hakkı olmayarak) aşılmayacak birer sanat abidesi olarak tanıtılmıştır. Yabancılardan tercüme edilmiş, toplum yapımıza uymayan fikirlerle Türk seyircisi şartlandırılmıştır. Bugün artık gazeteler, mecmualar, kitaplar uydurma tercümeyle ya da aşırma sözlerle doldurulamıyor. Çünkü konu anlaşılabilir gerçekler açığa çıkmıştır.

Öyle umuyoruz ki yerli ve yabancı sinema ürünlerini bol miktarda ve her çeşidini yanyana gösterirsek, yeni kuşaklar arada o kadar da aşılmayacak büyük bir yolun olduğunu anlayacaklardır. Geleceğin sinemacısı ise her türlü yabancı etkilerden kurtulup, ister yerli, ister yabancı ol-

SINEMATEK

sun gerçek sinema sanatının değerini anlayabilecek ve sinemasını yaşadığı ülkenin şartlarına uygun, yararlı ve insanın anlayabileceği bir biçimde yapacaktır.

Bütün bu meseleler anlaşıldıktan sonra ne her eline 8/mim kamera alan sinema yapmaya kalkışacak ne de sinema yapacak olanlar Türkiye'de kendi meselelerini bir yana atıp, evrensellik fikriyle başkalarının dertlerini savunan konularla uğraşacaklardır.

Biz filim arşivinin hareket eden her noktasını Türk insanının eğitimi, Türk sinemasının gelişmesi için çalıştırmaya uğraşacağız. Bugüne kadar yaptığımız işler bu sözlerimizin garantisidir.»

ONALTI SAYFALIK küçük ve itina ile hazırlanmış basın kitabında Filim Arşivi'nin özetlediği ön deyişde «Türk insanının eğitimi, Türk sinemasının gelişmesi için» sözcüğü bugüne kadar hiçbir kuruluş, hiçbir gurup, hiçbir çevre tarafından hiçbir şekilde desteklenmeyen Türk Sineması için büyük önem taşımaktaydı. Ve hemen şunu eklemek gerekir ki, Türk Sineması'nın bütün kişileriyle bu kuruluşu desteklemeleri, ona yardımcı olmaları büyük bir zorunluluktur. Bunu yapmayan tarih karşısında bir sinema adamı olarak affedilmez biçimde suçlu sayılırdı.

TÜRK FİLM ARŞİVİ VE DEVLET «Arşiv basın kitabından alınmıştır»

TÜRK FİLM ARŞİVİ 1968 yazında o güne kadar yapmış olduğu bütün çalışmalarını Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Müdürlüğü'ne açıklayarak Akademisinin Devlet'e bağlı bir film arşivi kurmasını teklif etti. O zaman Akademi Müdürü olan Sayın Prof. Hüseyin Gezer büyük ilgi göstererek olayı Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Temsilciler Kurulu'na götürdü ve Temsilciler Kurulu da teklifi benimseyerek BİR DEVLET FİLM ARŞİVİ yönetmeliğinin hazırlayıp Bakanlığın onayına sundu. Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayı ile yönetmelik 3/1/1969 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı ve böylece ilk TÜRK DEVLET FİLM ARŞİVİ kurulmuş oldu.

SİNEMATEK

layabilecek ve si-
un, yararlı ve in-
ktir.

her eline 8/mm
ne de sinema ya-
ni bir yana atıp,
savunan konu-

asını Türk insa-
için çalıştırma-
işler bu sözleri-

zırlanmış basın
işde «Türk in-
için» sözcüğü
hiçbir çevre
Türk Sineması
şunu eklemek
le bu kurulu-
yük bir zorun-
sinema ada-

duğu bütün ça-
kılarak Aka-
O zaman Aka-
östererek olayı
rdü ve Tems.ı-
ARŞİVİ yönet-
Bakanlığı'nın
adı ve böylece

YAPILMAKTA VE YAPILACAK OLANLAR

1000 filmlik her türlü uygun şartı sağlayan klima tesisli koruma odaları, laboratuvarları, küçük ve büyük gösteri salonları, arşivin bütün ihtiyacını karşılayacak film yapım stüdyoları, zengin kitaplığı, sergi salonlarıyla dünyanın en modern film arşivi ünitesi yakın bir gelecekte kurulacaktır. Başbakanlık Bakanlığı tarafından halen proje çalışmaları yapılmaktadır. Baş yıl sonunda inşaaata başlanıp 1971 yılında bütünüyle hizmete girecektir.

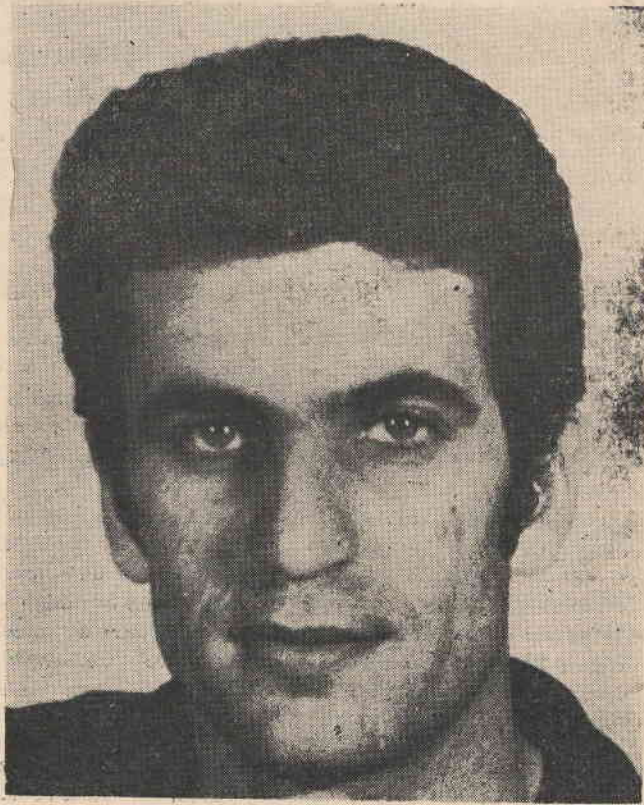
- Devamlı gösteri yapan bir sanat sineması sinemaseverlere açık gösteriler yaparak sinema kültürünün gelişmesini sağlayacaktır.
- Sinema kültürünü yurt çapına yaymak amacı ile 16 mm. film servisi kurarak yurdumuzdaki sinema kulüplerine, kültürel çalışmalar yapan çeşitli dernek ve kuruluşlara, okullara yardımda bulunup, yerli ve yabancı sinemaların eski ve yeni sanat değeri olan ürünlerini gösterebilmeleri sağlanacak, böylece yaygın bir sinema eğitimi yapılacaktır.
- Film Arşivi çok sayıda yayın yapmayı da amaç edinmiştir. Yerli ve yabancı yönetmenler ve eserleri üzerine incelemeler, film senaryoları, sinema tarihi, sinema tekniği, sinema sosyolojisi ve ekonomisi alanlarında bilimsel araştırma kitapları yayımlayarak yurdumuzda büyük ölçüde eksikliği duyulan sinema kitaplığının zenginleşmesini sağlayacaktır.
- Sinemanın her dalında araştırma, inceleme yapmak isteyenler için Film Arşivi bir merkez olup, burada bu kişilere her türlü imkân hazırlanmış olacaktır. Bir film üzerine araştırma yapmak isteyen kişi o filmi arşivden çıkarıp hemen orada montaj masasına takıp lân plân inceleyebilecek, sinema tarihi üzerine araştırma yapmak isteyen kişi her türlü dokümandan kolaylıkla yararlanabilecek, herhangi bir yönetmen üzerine araştırma yapmak isteyen kişi o yönetmeni bütün yönleriyle Film Arşivi'nde bulabileceklerdir.
- Yurdumuzda sinema sanatını geliştirmek amacıyla kısa ve uzun metrajlı, belgesel ve konulu filimler üzerine yarışmalar düzenlenerek sinemanın bütün dallarında teşvik ödülleri verilecektir.
- Film Arşivi sinemayla ilgili konularda seminerler ve kurslar düzenleyecektir. Bu konularla ilgilenenler bilmedikleri birçok şeyi bu seminer ve kurslarda öğrenebileceklerdir.

SİNEMATEK

ayın kişisi

SAMİ ŞEKEROĞLU

TÜRKİYE'DE DEVLETİN SİNEMAYA İLK OLARAK YARDIMINI SAĞLAYAN VE TÜRKİYE'DE İLK FİLİM ARŞİVİ'nin kuruluşunda en büyük payı olan Sami Şekeroğlu 1937 yılında Elâzığ'da doğdu. İlk öğrenimini Elâzığ'da, orta öğrenimini Ankara ve Elâzığ'da tamamladıktan sonra Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne girdi. 1962 yılında Türkiye'nin ilk sinema kulübü olan Ku-

lup Sinema
Kulüp Sin
Yedek Sul
rak Devlet
Şekeroğlu
li ve inat
rak daha
Sami Şeka
şivi'nin d
tadır :
«1962 yıl
sinema k
Bunun içi
lerinden
rü Sayın
ları koruy
bulabilir
başından
ledim. O
Etra isted
kadeşlar
ledik. Bi
meli bir
Karşı gel
dar getir
hü hergü
kilde çal
dan beri
yor. Hep
Bizim öz
bul etme
zaman s
arşivcile
Bütün b
daşımın
Türk Si

SİNEMATEK

İL U

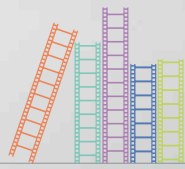
K OLARAK
İLK FİLİM
Sami Şeker-
mini Elâzığ'
tamladıktan
Bölümü'ne
Bölümü olan Ku-

lup Sinema 7'yi kurdu. Film adlı dergi çıkardı. Daha sonra Kulüp Sinema 7'yi Türk Film Arşivi haline getirdi. Yedek Subaylık Görevini 1969 sonbaharında tamamlayarak Devlet Filim Arşivi Müdürlüğü görevine dönen genç Şekeroğlu bundan böyle sekiz yıldan beri sürdürdüğü güçlü ve inatçı çalışmalarının karşılığını görmüş bir kişi olarak daha da yararlı olacaktır.

Sami Şekeroğlu Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Filim Arşivi'nin doğuş öyküsünü kendi ağzından şöyle anlatmaktadır :

«1962 yılında Selâhattin Gerçek adındaki arkadaşım ile bir sinema kulübü (Kulüp Sinema 7) kurmaya karar verdik. Bunun için önce bir merkez gerekiyordu. Akademi yetkililerinden istedik, razı olmadılar. Zamanın Akademi Müdürü Sayın Asım Mutlu idi. Gençlere çok önem veren ve onları keruyan kültürlü bir kişidir. «Araştırın bakalım, bir yer bulabilir miyiz», dedi. Akademi koridorlarından birinin başından 2,5 metre kesmeyi düşündüm. Selâhattin'e söyledim. O da uygun buldu. Bir marangozla konuştuk, 95 lira istedi. İkimizin parasını birleştirdik, 45 lira oldu. Arkadaşlardan ikişer buçuk lira toplayarak bu parayı tamamladık. Bir pazar günü bugünkü Devlet Filim Arşivi'nin temeli bir «gecekondu» olarak atıldı.

Karşı gelenler oldu, destekleyenler oldu. Ama bugüne kadar getirebildik. Sekiz yıldan beri Cumartesi ve Pazar dahil hergün ortalama 18 - 20 saat çalıştım ve hâlâ aynı şekilde çalışıyorum. 9 arkadaşım var. Bunların içinde 6 yıldan beri benimle çalışanlarla bir yıllık yeniler de bulunuyor. Hepsi de açılmayan kapıları zorlayan, sarsan kişilerdir. Bizim özeliğimizdir bu. «Olmaz», «Yapamayız» sözlerini kabul etmeyiz. Hele, «Şunu, bunu yapacağız» sözlerini hiç bir zaman söylerne taraftarı olmadık. Türkiye'ye gelen yabancı arşivciler yaptıklarımız karşısında dehşete düşmüşlerdir. Bütün bu işlerin başarılmasında benimle çalışan 9 arkadaşımın, Akademi Müdürü Sayın Hüseyin Gezer'in ve Türk Sineması mensuplarının büyük payı vardır.»

SINEMATEK

İSTANBUL'DA 1969 — 1970 MEVSİMİ FİLİMLERİ (2)

D) YABANCI FİLİMLER

7. Hafta: (6 Ekim)
- 28) **ÂSİ RUHLAR / TWISTED NERVE** / Yön: Roy Boulting / Oy: Hywell Bennett, Hayley Mills, Billie Whitelaw, Phyllis Calvert, Frank Finlay, Barry Foster, Salmaan Peer / R. bir İngiliz filmi (1968) / Get: Sunar Film / (DÜNYA, Harbiye AS'da).
- 29) **CEHENNEMDE FIRTINA / VIVO PER LA TUA MORTE** / Yön: Alex Burks / Oy: Steve Reeves, Wayde Preston, Dick Palmer, Lee Burton, Rosalba Neri, Silvana Venturilli / R. bir İtalyan filmi (1968) / Get: Nazar Film / (Kadıköy CEP'de).
- 30) **DİŞİ AKREP / SOME GIRLS DO** / Yön.: Ralph Thomas / Oy.: Richard Johnson, Daliah Lavi, Beba Loncar, Robert Morley, James Villiers, Venessa Howard, Maurice Denham / R. bir İngiliz filmi (1968) / Get.: Konak Film / ATLAS, KRİSTAL, AYDIN'da).
- 31) **İTALYAN USULÜ HAYAL / QUESTI FANTASMI** / Yön.: Renato Castellani / Oy.: Sophia Loren, Vittorio Gassman, Mario Adorf, Carlo Giuffré, Francesco Tensi / R. bir İtalyan - Fransız filmi (1967) / Get.: Ak-Ün Film / (TINAZTEPE-I, EMEK, KONAK, RENK'de).
- 32) **LÜKRES BORJİYA / LUCREZIA BORGIA, L'AMANTE DEL DIAVOLO** / Yön.: Osvaldo Civirani / Oy.: Olinka Berova, Lou Castel, Leon Askdn, Gianni Garko, Giancarlo Del Duca, Nina Sandt / R. S. bir İtalyan - Avusturya filmi (1968) / Get.: Saner Film / (ASLI, Y. MELEK, İPEK'de).
- 33) **MODERN KABADAYI / DUFFY** / Yön.: Robert Parrish / Oy.: James Boburn, James Fox, Susannah York, James Mason, John Alderton / R. bir İngiliz filmi (1968) / Get.: Ulus Film / (VENÜS, KENT, Aks. YILDIZ, TINAZTEPE'de).
- 34) **PROFESYONELLERİN İNTİKAMI / OGNUNO PER SÉ** / Yön.: Giorgio Capitano / Oy.: Van Heflin, Gilbert Roland, Klaus Kinski, George Hilton, Sarah Ross / R. S. bir İtalyan filmi (1968) / Get.: Koza Film / (FİTAŞ, ŞAFAK, TAN'da).
8. Hafta: (13 Ekim)

SINEMATEK

A İMLERİ (2)

E R

outing / Oy: Hywell
alvert, Frank Finlay,
(1968) / Get: Sunar

MORTE / Yön: Alex
Palmer, Lee Burton,
filmi (1968) / Get:

mas / Oy: Richard
James Villiers,
filmi (1968) / Get:

Yön: Renato Cas-
Adorf, Carlo
mi (1967) / Get:
(de).

DEL DIAVOLO /
el, Leon Askin,
bir İtalyan
LEK, İPEK'de).

/ Oy: 'ames
Alderton / R.
NT, Aks. YIL-

Yön: Giorgio
George Hil-
Koza Film /

- 35) BENİMLE DALGA GEÇME / DON'T MAKE WAVES / Yön.: Alexander Mackendrick / Oy.: Tony Curtis, Claudia Cardinale, Sharon Tate, Robert Webber, Joanna Barnes, David Daper / R. S. bir Amerikan filmi (1967) / Get.: Ak-Ün Film / (EMEK, RENK, MARMARA'da).
- 36) GİZLİ AŞK / INTERLUDE / Yön.: Kevin Billington / Oy.: Oscar Werner, Barbara Ferris, Virginia Maskell, Alan Webb, Donald Sutherland / R. bir İngiliz filmi (1968) / Get.: Ulus Film / (Y. MELEK, KEN, İPEK'de).
- 37) 12 KAHRAMAN HAYDUT / THE DIRTY DOZEN / Yön.: Robert Aldrich / Oy.: Lee Marvin, Ernest Borgnine, Charles Bronson, John Cassavetes, Jim Brown, Richard Jaeckel, Ralph Meeker, Robert Ryan, Robert Webber, George Kennedy, Telly Savalas, Clint Walker, Trini Lopez, Donald Sutherland / R. bir Amerikan (İngiliz) filmi (1967) / Get.: FİTAŞ / (FİTAŞ, Harb. AS, ŞAFAK, Ş. Başı YENİ, REKS, ÜNVERDİ-2'de).
- 38) SİRK DÜNYASI / CIRCUS WORLD / Yön.: Henry Hathaway / Oy.: John Wayne, Claudia Cardinale, Rita Hayworth, Lloyd Nolan, John Smith, Richard Conte, Kay Walsh / R. S. bir Amerikan filmi (1964) / Get.: Konak Film / (ATLAS, KRİSTAL, AYDIN, KONAK'da).
- 39) SEYTANIN ESİRİ / DUE VOLTE GUIDA / Yön.: Nando Cicero / Oy.: Antonio Sabato, Klaus Kinski, Pepe Calvo, Franco Leo, Cristina Galbo / R. S. bir İspanyol-İtalyan filmi (1968) / Get.: Renk Film / (SARAY'da).
- 40) TARAS BULBA / Yön.: Jack Lee Thompson / Oy.: Tony Curtis, Yul Brynner, Christine Kaufmann, Sam Wanamaker, Brad Dexter, Guy Rolfe, Perry Lopez, George Macready, Vladimir Sokoloff / R. S. bir Amerikan filmi (1962) / Get.: Ulus Film / (TINAZTEPE-I, VENÜS, SİTE, Aks. YILDIZ'da).
- 41) Hafta: (20 Ekim)
- (NOT: 20-22 Ekim günlerinde sinemalar üç günlük zam boykotuna girdiler.)
- 42) ÂSİ GENÇ / CHUBASCO / Yön.: Allan H. Miner / Oy.: Christopher Jones, Susan Strasberg, Richard Egan, Ann Southern, Simon Oakland, Audrey Totter, Preston Foster, Peter Whitney / R. S. bir Amerikan filmi (1968) / Get.: Konak Film / (KONAK, EMEK, KRİSTAL, AYDIN'da).
- 43) KARTAL YUVASI / WHERE EAGLES DARE / Yön.: Brian G. Hutton / Oy.: Richard Burton, Clint Eastwood, Mary Ure, Ingrid Pitt / R. S. bir Amerikan (İngiliz) filmi (1968) / Get.: Ak-Ün Film / (ATLAS, KEREM, ŞAFAK, SÜREYYA, SİNEMA KENT'de).
- 44) VAHŞET VÂDİSİ / PAMPA SALVA'E / Yön.: Hugo Fregonese / Oy.: Robert Taylor, Ron Randell, Ty Hardin, Fela Roque, Mark Lawrence, Rosenda Monteros / R. bir İspanyol-Arjantin-Amerikan filmi (1966) / Get.: Ekran Film / (CEP, ÜNVERDİ'de).

SINEMATEK

- 44) VE.. SİLÂHINI ÇEKTİ / THE PISTOLERO OF RED RIVER / Yön.: Richard Thorpe / Oy.: Glenn Ford, Angie Dickinson, Chad Everett, Gary Merrill, Jack Elam / R. S. bir Amerikan filmi (1967) / Get.: Ak-Ün Film / (YENİ AR'da).
10. Hafta: (27 Ekim)
- 45) AŞKSIZ HAYAT OLMAZ / JEFF / Yön.: Jean Herman / Oy.: Alain Delon, Mireille Darc, Georges Rouquier, Gabriel Jabbour, Robert Lombat, Henry Czarniak, 'ean Saudray, Frederick De Pasquale, Suzanne Flon / R. bir Fransız-İtalyan filmi (1968) / Get.: Konak Film / (KRİSTÂL, AYDIN, KONAK'da).
- 46) DÜŞMAN KARDEŞLER / THE DESPERADOS / Yön.: Henry Levin / Oy.: 'ack Palance, Vince Edwards, George Maharis, Neville Brand, Silvia Syms, Christian Roberts, Kate O'Mara / R. bir Amerikan filmi (1968) / Get.: Ulus Film / (VENÜS, SİTE, YILDIZ, TINAZTEPE-2, Kartal BELEDİYE-2'de).
- 47) GİZLİ RAPOR / SVETLANA UCCİDERA IL 28 SETTEMBRE / Yön.: Terence Hathaway / Oy.: Ken Clark, Beba Loncar, Jess Hahn, Paolo Gozino, Lincoln Tate / R. S. bir İtalyan-Fransız filmi (1967-8) / Get.: Sunar Film / (SARAY, MARMARA, SUNAR'da).
- 48) GÖKTEN İNEN MELEK / MARY POPPINS / Yön.: Robert Stevenson / Oy.: Julie Andrews, Dick Van Dyke, David Tomlinson, Glynis 'ohns, Ed Wynn, Hermione Baddeley, Elsa Lanchester, Karen Dotrice, Reginald Owen / R. bir Amerikan filmi (1964) / Get.: And Film / (EMEK'de).
- 49) KAR YOLLARI KAPADI / QUANTO COSTA MORIRE / Yön.: Sergio Merolle / Oy.: Andrea Giordana, John Ireland, Raymond Pellegrin, Betsy Bell, Bruno Corazzari / R. S. bir İtalyan-Fransız filmi (1968) / Get.: Ekran-Dünya Film / (FİTAŞ'da).
- 50) 002 TEKSAS'DAN SEVGİLERLE / CICCIO PERDONA.. 10 NO / Y.n: Marcello Ciorciolini / Oy.: Franco Franchi, Ciccio Ingrassia, Fernando Sancho, Gia Sandri, Renato Baldini, Adriano Micantoni, Mario Maranzana / R. bir İtalyan filmi (1968) / Get.: Renk Film / (Kadıköy AS'da).
- 51) TATLI KIZIN AŞKI / THOROUGHLY MODERN MİLLİE / Yön.: George Roy Hill / Oy.: Julie Andrews, James Fox, John Gavin, Carol Channing, Mary Tyler Moore, Beatrice Lillie / R. bir Amerikan filmi (1967) / Get.: Koza Film / (DÜNYA, Y. MELEK, Harb. AS, İPEK'de).

II) YERLİ FİLİMLER

7. Hafta: (6 Ekim)

- 31) BANA DERLER FOSFORLU / Yön.: Ertem Göreç / Oy.: Türkân Şoray, Engin Çağlar, Münir Özkul, Muhterem Nur, Önder Somer, Mine Soley / Bir Sine Film yapımı (1969) / (ATLANTİK-I, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YIL-

SİNEMATEK

RED RIVER / Yön.:
on, Chad Everett, Gary
57) / Get.: Ak-Ün Film

man / Oy.: Alain De-
bour, Robert Lombard,
male, Suzanne Flon /
Film / (KRİSTAL,

Yön.: Henry Levin /
Neville Brand, SİL-
Amerikan filmi
TINAZTEPE-2, Kar-

TEMBRE / Yön.:
Hess Hahn, Paolo
mi (1967-8) / Get.:

Robert Stevenson
on, Glynis 'ohns,
Dotrice, Reginald
(EMEK'de).
/ Yön.: Sergio
Pellegrin, Betsy
(1968) / Get.:

10 NO / Y.n:
assia, Fernando
Mario Maran-
adıköy AS'da).
Yön.: George
Carol Channing,
(1967) / Get.:

Türkân Şo-
Somer, Mine
ES, ŞAN, Y.
sıktaş YIL-

DIZ MELEK'de).

32 CESUR KABADAYI / Yön.: Yavuz Yalınkılıç / Oy.: İzzet Günay, Fat-
ma Karanfil, Gülgün Erdem, Yavuz Yalınkılıç, Ali Özen / Bir Özen Kar-
deşler yapımı (1969) / (ÖZEN-I'de).

33 HAYATIMIN ERKEĞİ / Yön.: O. Nuri Ergün / Oy.: Ayhan Işık, Se-
ma Özcan, Mümtaz Ener, Özkan Yılmaz, Mine Soley, Aynur Akarsu,
Zeki Alpan / Bir Er Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BUL-
VAR, ZEYK, SİNEMA SUR, SUATPARK, Üsk. LÂLE, YAVUZ, Küçük-
yah İHYA, Kartal YENİ, Pendik MEHTAP'da).

34 RÜZGÂR HAFİYE / Yön.: Cevat Okçugil / Oy.: Altan Bozkurt, Ayda
Can, Ali Ekdal, Devlet Devrim, Talât Gözbak / Bir Yıldırım Film ya-
pımı (1969) / (YAVUZ'da).

35 TARKAN CAMOKA'YA KARŞI / Yön.: T. Fikret Uçak / Oy.: Hasan
Demirtaş, Danyal Topatan, Müjgân Ağralı, Nevin Nuray, Reha Yurda-
kul / Bir Sel Film yapımı (1969) / (KULÜP, GÜREL'de).

36 TATLI SEVGİLİM / Yön.: Mehmet Dinler / Oy.: Yıldız Tezcan, Sa-
lih Güney, Önder Somer, Bedia Muvahhit, Gülgün Erdem, Altan Gün-
bay / Bir Metin Film yapımı (1969) / (RÜYA, ALEMDAR, CAN'da).

1 Hafta: (13 Ekim)

37 ÇİNGENE AŞKI - PAPRIKA / Yön.: Mehmet Dinler / Oy.: Mine Mut-
lu, Engin Çağlar, Sevgi Can, Bülent Oral, Güzin Özipek, Nubar Terzi-
yan / Bir Coşkun Plâk Film yapımı (1969) / (RÜYA, IŞIN, KULÜP,
SİNEMA KÖŞK, NİLGÜL, ALEMDAR, MELEK, GÜREL, OPERA, ER-
GİN'de).

38 EŞKİYA AŞKI / Yön.: Semih Evî / Oy.: Eşref Kolçak, Yılmaz Gün-
düz, Serpil Gül, Özkan Yılmaz, Erol Taş / Bir Kale Film yapımı (1969)
/ (ÖZEN-I'de).

39 KANLI SEVDA / Yön.: Yavuz Figenli / Oy.: Tugay Toksöz, Nil Göncü,
Erol Taş, Sami Tunç, Necip Tekçe, Mümtaz Alpaslan / Bir Aksel Film
yapımı (1969) / (ATA-2'de).

40 KARDEŞ KURŞUNU / Yön.: Nişan Hançer / Oy.: Eşref Kolçak, Esen
Püsküllü, Peri Han, Bâki Tamer, Tunç Oral / Bir Hayat Film yapımı
(1969) / (ATA-I'de).

41 KINALI KEKLİK / Yön.: Sırrı Gültekin / Oy.: Tamer Yiğit, Sezer
Güvenirgil, Reha Yurdakul, Hulûsi Kentmen, Feri Cansel, Hüseyin Ba-
radan / Bir Hisar Film yapımı (1969) / (Maltepe ÇELİKTAŞ'da).

42 MALKOÇOĞLU - AKINCILAR GELİYOR / Yön.: Süreyya Duru, Remzi
Cöntürk / Oy.: Cüneyt Arkin, Esen Püsküllü, Meltem Mete, Behçet
Nacar, Leman Öztürk, Kayhan Yıldızoğlu / R. bir Duru Film yapımı
(1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, KEREM, BULVAR, ZEYK, CAN, Sİ-
NEMA SUR, Üsk. LÂLE, SİNEMA KENT'de).

SİNEMATEK

- 43) TARKAN / Yön.: Tunç Başaran / Oy.: Kartal Tibet, Zühal Aktan, Lâle Belkıs, Moris, Birsen Ayda, Mümtaz Ener, Deniz Gürsoy / R. bir Arzu Film yapımı (1969) / (ATLANTİK-I, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YILDIZ, ÇORUH'da).
- 44) VATANSIZLAR / Yön.: Yavuz Figenli / Oy.: Engin Çağlar, Piraye Uzun, Erol Taş, Turgut Özatay, Feri Cansel, Hayati Hamzaoğlu / Bir Aksele Film yapımı (1969) / (ATA-I'de).

9. Hafta: (20 Ekim)

- 45) AÇ KURTLAR / Yön.: Yılmaz Güney / Oy.: Yılmaz Güney, Sevgi Can, Hayati Hamzaoğlu, Bahri Özkan, Türkân Ağralı, Enver Güney, Bilâl İnci / Bir Güney Film yapımı (1969) / (KULÜP'de).
- 46) BURUK ACI / Yön.: Nejat Saydam / Oy.: Türkân Şoray, Tanju Gürsu, Muzaffer Tema, Aliye Rona, Ali Şen / R. bir Acar Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BULVAR, ZEVLK, CAN, SİNEMA SUR, RENK, SUATPARK, MİLLÎ, Üsk. LÂLE'de).
- 47) DÖNÜŞÜ OLMAYAN YOL / Yön.: Yücel Hekimoğlu / Oy.: Nâzan Şoray, Kuzey Vargın, Aysel Tanju, Feridun Çölgeçen, Figen Han / Bir Çark Prodüksiyon yapımı (1969) / (MELEK'de).
- 48) SABAH OLMASIN / Yön.: O. Nuri Ergün / Oy.: Ayhan Işık, Hülya Darcan, Mine Soley, Kayhan Yıldızoğlu, Ali Ekdal, Aynur Akarsu, Tansu Sayın, Hüseyin Zan / Bir Er Film yapımı (1969) / (RÜYA, KEREM, VAN, OPERA, ERGİN, KULÜP, NİLGÜN, IŞIN, GÜREL, YENİ MELEK, YAVUZ, K. Yahı İHYA, Kartal YENİ'de).
- 49) YUSUF İLE ZÜLEYHA / Yön.: İsmail Kuşan / Oy.: Cüneyt Arkın, Furuzan, Yasemin Alev, Zuhuri, Ahmet Tanrıku / R. S. bir İran - Türk (Boğaziçi Film) filmi (1968) / (ATLANTİK-I, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YILDIZ'da).

10. Hafta: (27 Ekim)

- 50) ATEŞLİ ÇİNGENE / Yön.: Metin Erksan / Oy.: Türkân Şoray, Ediz Hun, Altan Günbay, Oya Peri, Zafer Önen, Hulûsi Kentmen, Bedîa Muvahhit / R. bir Ak-Ün Film yapımı (1969) / (ATLANTİK-I, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YILDIZ'da).
- 51) BATAKLI DAMIN KIZI AYSEL / Yön.: Zafer Davudoğlu / Oy.: Ahmet Mekin, Hülya Aşan, Mümtaz Ener, Kâzım Kartal, Aliye Rona, Kadir Savun, Nubar Terziyan, Sevgi Can, Gülgün Erdem, Feridun Çölgeçen / Bir Kemal Film yapımı (1969) / (SUATPARK'da).

SİNEMATEK

Tibet, Zühal Aktan, Lâ-
Deniz Gürsoy / R. bir
KS, ŞAN, Y. ATLAS,
YILDIZ, ÇORUH'da).
Çağlar, Piraye Uzun,
Amzaoğlu / Bir Aksel

az Güney, Sevgi Can,
Enver Güney, Bilâl

Şoray, Tanju Gür-
Acar Film yapımı
AN, SİNEMA SUR,

/ Oy.: Nâzan Şo-
Figen Han / Bir

Ayhan Işık, Hülya
Akarsu, Tan-
/ (RÜYA, KERİ
REL, YENİ ME-

Cüneyt Arkın,
S. bir İran -
LÜKS, ŞAN, Y.
Beşiktaş YIL-

Şoray, Ediz
antmen, Bedîa
TİK-I, LÜKS,
K, FEZA, Be-

/ Oy.: Ah-
Rona, Ka-
Feridun Çöl-

2. GALATALI FATMA / Yön.: Ülkü Erakalın / Oy.: Kuzey Vargın, Sev-
da Ferdağ, Uğur Güçlü, Çolpan İlhan, Nubar Terziyan, Aliye Rona /
Bir Renkli Film yapımı (1969) / (K. M. Paşa ÖZKAN'da. Bu sinema
1969'da açıldı. Şehrin 111. salonudur.)

3. RİNGO VÂDİLER ASLANI / Yön.: Yılmaz Atadeniz / Oy.: Tamer Yi-
ğit, Nebahat Çehre, Danyal Topatan, Reha Yurdakul, Attilâ Ergün /
Bir Atadeniz Film yapımı (1969) / (RÜYA'da).

4. SABIR TAŞI / Yön.: Ümit Utku / Oy.: Tamer Yiğit, Zeynep Aksu,
Kuzey Vargın, Efgan Efehan, Muhterem Nur, Muzaffer Tema, Cahit
İrğat, Sevinç, Pekin / Bir Kervan Film yapımı (1969) / (OPERA, ER-
GİN, KULÜP, SİNEMA KÖŞK, NİLGÜN, ÖZKAN'da).

5. SEVDALI GELİN / Yön.: Sırrı Gültekin / Oy.: Tamer Yiğit, Nâzan
Seray, Erol Taş, Münir Özkul, Suna Pekuysal, Hüseyin Zan / Bir Lâ-
mek Film yapımı (1969) / (Bostancı YILDIZ'da).

6. SEVGİLİ BABAM / Yön.: Aram Gülyüz / Oy.: Cüneyt Arkın, Sema
Özcan, Zeynep Değirmencioğlu, Ömercik, Salih Güney, Önder Somer
/ R. bir Melek Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, ZEVK,
CAN, SİNEMA SUR, ÖZEN, CEP, Üsk. LÂLE, SUATPARK, YAVUZ,
MELEK, Bakırköy YENİ'de).

Kesitmeler : Yön.: (Yönetmen); Oy.: (Oyuncular); R. (Renkli); R. S.
(Renkli Sinemaskop); Get.: (Türkiye'ye getiren şirket).

AKADEMİK SİNEMA

genç
yazarlar
arıyor!

- 1. Sinema düşüncenizi,
- 2. Biyografinizi,
- 3. Türk Sineması konusunda bildiklerinizi,
«AS, P.K. 59 BEYAZIT, İSTANBUL»
yazarak AS'ın yazı kadrosuna
katılınız!

SİNEMATEK

FİLMLER..... NOTLAR.....

Psikanaliz ve «suspense»..

● **«ÂSİ RUHLAR»**. 21 yaşındaki psikopat katil Martin Burnley'in (Hywell Bennett) hikâyesi. Roy Boulting geri zekâlı, ruhu «çocuk» kalmış bir gencin cinsel yönden hareketli bir devresindeki «olağan-dışı» yaşantısını ve tutkularını önceliyor bu yapıtında. Çevre ile ilgileniş gencin kişiliği yanında ikinci plânda.. Burnley, annesini ve «mongol tipi» hasta kardeşini seviyor; ama üvey babasından nefret ediyor. Çocuk zevkli. Oyuncak atlar, ördekler, Tarzan filimleri, resimli romanlar başlıca tutkuları.. Ama sevdiği kızıdan da vazgeçemediği için bir plân kurarak onların evine yerleşiyor ve ardından üvey babasını öldürüyor.. Film boyunca Burnley'in kişiliğinde yumuşak, çocuksu Georgie ile sert erkek Martin'in çatışmasını izliyoruz. Bu çatışma bir yandan filmin psikanalitik arka yapısını belirlerken, öte yandan görünüşteki gerilimini hazırlıyor.. Boulting, başkişisini ge-

SİNEMATEK

...kendi dünyasında, gerekse çevresindekilerle olan ilişkilerinde titizlikle
...yor; yer yer didaktik, klâsik bir anlatıma düşerken, yer yer de hayli
... ve ölçülü anlatıyor hikâyesini. Çarpıcı sahne düzenleri kuruyor..
... film ikinci yarıda alışılmış polis entrikalarının tuzağına düşmekten
... ya ucuz kurtuluyor.. Martin'de **Hywell Bennett** oyunculuk yetene-
... açıkça ortaya koyarken, Susan Harper'da **Hayley Mills**, Joan Harper'
... **Bobbie Whitelaw**, Gerry'de **Barry Foster** ve Henry Durnley'de **Frank Fin-
lay** rahat ve başarılı kompozisyonlarla karşımıza çıkıyorlar.. **Morton Lewis**
... jeneriği, **Bernard Herrmann** (Welles: «Yurttaş Kane»; Hitchcock:
... «Harry'yi Kim Öldürdü», «Tehlikeli Adam», «Lekeli Adam», «Gizli Teşki-
...», «Sapık», «Kuşlar», «Hırsız Kız»; Truffaut: «Değişen Dünyanın İnsan-
...») da müzik çalışması ile dikkati çekiyor. (Senaryo: **Roy Boulting** ve
... **Leo Marks** -Görüntü: **Harry Waxmann**) Nezih COS.

İki serüvenci: Parrish ve Coburn..

● «MODERN KABADAYI». Amerika'nın sermayesinden sonra oyuncuları
... Avrupa'ya göç etmeye başlıyor anlaşılın. «Modern Kabadayı» da, bizim
... dünyayı ve sonra da kâinatı kurtaran özel ajanımız **Flint**, Akdeniz sula-
... rında «soygunculuk» oyununa katılıyor. Ama bu **Flint**, o **Flint** değil tabii..
... **James Coburn** bu kere **Duffy** adlı Tanca'lı bir denizci kompozisyonu ile
... çıkıyor seyircisinin karşısına.. Alabildiğine başına buyruk yaşamayı seven,
... kadınlardan sözde hoşlanmayan, garip dekorlarla süslü bir evde yalnız
... yaşayan bir serüvenci. Ama akli başında ve kurnak bir gemici.. Film ise
... İngiltere'de yüksek sosyetenin yüksek paralı kumarlarla vakit öldüren ki-
... şeri arasında başlıyor.. **Anthony (John Alderton)** ve **Stephen (James Ma-
son)** faka bastırmak ve paralara konmak istiyorlar. Çalışmaktan hoşlan-
...mayan iki genç bu serüvene girişmekten manevî bir haz duyuyorlar. **Ste-
phen**'in sevgilisi **Segolene** (**Susannah York**) de onları destekleyince, me-
... sele bu iş için Tanca'da oturan **Duffy**'yi iknaya kalıyor. Bu iş de **Segole-
ne**'e veriliyor tabii.. Ve **Segolene Duffy**'yi usulünce ikna edip işin başarılı-
...masında başrolü oynuyor.. Derken herkesin birbirini kandıracağı anlaşılı-
...yor; ama **Duffy** kurnazlığı ile grubun en kârlısı çıkıyor... 53 yaşındaki
... Ameikan yönetmeni **Robert Parrish**, bir bölümünü yönettiği «**Casino Ro-
yale 007**» maskaralığından belli ki çok hazetmiş. Çünkü «**Duffy**» de de
... ayakları daha az havada bir hikâye anlatmıyor. Üstelik **Parrish**, kendisin-
...den iki yıl önce **Michael Winner**'in «**The Jokers**» adıyla yaptığı çok daha
... şakacı ve hicivci kordelâyı kötü bir biçimde kopyalamanın dışına da çıkı-
...mıyor. **Parrish** görünüşte eğlendirici bir «masal» anlatmak istiyor ama,
... yer yer işi ciddiyete döküyor; hikâyesini zevksizleştiriyor; **Jack Donahue**'-
...nun «**Denizde Soygun - Assault on a queen**» adlı kötü «ütopya» sınıfı çiz-
...gisine iniyor. **Parrish** filmi «kurgu» ya da fazlaca önem vererek anlatıyor.

SİNEMATEK

Bu tutum filme bir anlatım bütünlüğü vermesine karşılık seyirci için ilginç bir sonuç çıkarmıyor ortaya.. «Modern Kabadayı» bir yerde sıkıcı, çekilmez bir kordelâ oluyor.. Bu da bomboş konularla anlatım denemelerine girişmenin yararsızlığını ve kopyalamanın verimsizliğini bir kez daha ortaya koyuyor. (Senaryo: **Donald Cammell** ve **Harry Joe Brown** - Görüntü: **Otto Heller** - Müzik: **Ernie Freeman** - Jenerik: **Michael Graham**)
Nezih COŞ.

Kuru romantizm. .

● «GİZLİ AŞK». İngiliz televizyonundan sinemaya geçen genç yönetmen **Kevin Billington** bu ilk uzun filmde yeryüzünün her devinde var olmuş kaçınılması güç bir duygusuna, «aşk» a el atmış. Ve tabii isimden de anlaşılabilceği gibi gizli bir aşka.. **Billington**'un sözünü ettiği aşk, genç kızlığını geride bırakmış sarışın bir gazeteci güzelin, evli ve 2 çocuk babası ünlü bir orkestra şefine tutkusu.. Bu tutku televizyon ekrânlaunda hissedilip, ilk röportajla doğuyor ve **Sally (Barbara Ferris)** ile **Stefan Zelter (Oscar Werner)** tutuldukları «aşk» girdabından kurtulamıyorlar.. Sinemada defalarca işlenmiş böylesi «beylik» bir hikâye, **Billington**'un elinde değişik ve «kişisel» bir boyut kazanamamış ne yazık ki. Geçen yıllarda gösterilen bazı başarılı «aşk» filmlerini hatırlamadan edemiyoruz burada.. **Truffaut**'nun «Yumuşak Ten»inde, **Varda**'nın «Mutluluk»unda, **Lelouch**'un da «Bir Erkek ve Bir Kadın»ında «aşk» temasını nasıl «kişisel bir sinema deyişi» ile işledikleri, anlatılanı seyirciye nasıl sevdirdikleri geçmiş mevsimlerin tanık olduğumuz özelliklerindendi.. «Gizli Aşk» ise yer yer «Yumuşak Ten»den yer yer öteki iki yapıttan etkiler taşıyan çok yönlü dengesiz bir çalışma.. **Billington**'da ne **Truffaut**'nun hızlı, delişmen sinema dilinden, ne **Varda**'nın şiirsel bütünlüğünden ve ne de **Lelouch**'un görünüşel dinamizminden eser var.. Yönetmen bir yandan bu üç Fransız sinemacısından kaptıklarını, bir yandan da klâşik ağır «romantizm»ini filmde bileştirmek isteyince çıkmaza girmiş. Ayrıca **Billington**, filmin ilk yarım saatini de bir televizyon röportaj filmi havasında anlatmış. Fransız fon müzikçi **Georges Delerue**'nün «klâsik» tondaki kompozisyonları da hi her sahneye uygun düşmemiş. Bu haliyle **Billington**'un «Gizli Aşk»ı ağdalı bir aşk melodramı olmaktan güç kurtulabilmekte. Film boyunca «aşk üçgeni»nin en klişeleşmiş olgunlaımı izlemek zorunda kalan seyirci de sıkılmakta ve yeni birşey bulamamakta. «Gizli Aşk»tan akılda kalanlar ancak **Weiner-Ferris** çiftinin övgüye değer oyunları ile **Gerry Fisher**'in başarılı renkli görüntüleri olabilmekte. (Senaryo: **Lee Langley** ve **Hugh Leonard**)
Nezih COŞ.

Başarısız «komedi» ler geçidi..

● «JERRY GİDER TERSİNE». Ünlü komik **Jerry Lewis**, yapımcı **Walter**

SİNEMATEK

karşılık seyirci için il-
adayı» bir yerde sıkıcı,
ularla anlatım deneme-
rimsizliğini bir kez da-
Harry Joe Brown - Gö-
rik: Michael Graham)

geçen genç yönetmen
devinde var olmuş
le tabii isimden de
nü ettiği aşk, genç
ve 2 çocuk babası
ekrânlaında his-
ile Stefan Zelter
amıyorlar.. Sinema-
ton'un elinde de-
geçen yıllarda gös-
amıyoruz burada..
unda, Lelouch'-
«kişisel bir si-
rdikleri geçmiş
ise yer yer
ayan çok yönlü
elişmen sinema
ouch'un görün-
Fransız sine-
matizm» ini fil-
an, filmin ilk
yatmış. Fran-
zasyonları da-
Zali Aşk» ı ağ-
oyunca «aşk
seyirci de
alanlar an-
er'in başa-
Hugh Leo-

Walter

Season hesabına İngiltere'de ilk filmini çevirmiş.. Lewis bu filminde George Lester adında garsonluk, sigortacılık gibi çeşitli işlerde çalışıp başarı gösterememiş bir adamı canlandırıyor. Lester günün birinde şirin bir kızla evleniyor; bu kere de eşiyle anlaşamıyor; işlerinden ona gerektiği gibi vakit ayıramaması Pamela'nın (Jacqueline Pearce) bir başka erkekle ilgilenmesini sonuçlandırıyor.. Lester karısıyla barışabilmek için olmadık işlere girişiyor; sonunda istediğine ulaşıyor... Genç İngiliz yönetmeni Jerry Paris, adası Lewis'i yönetirken, onu mümkün olduğu kadar «normal» bir tip olarak vermek istemekte, Lewis ise değişmez «haicâlem» kişiliğiyle Paris'in istediği arasında gidip gelerek, ortaya çok «olumsuz», güldürmeyen, hicivci bir yanı da olmayan «kuru» bir yapıtın çıkmasına sebep olmaktadır. (Senaryo: Max Wilk — Görüntü: Otto Heller — Müzik: David Whitaker)

● «İTALYAN USULÜ HAYÂL». Ülkemizde uzun yıllar filimleri gösterilmeyen Renato Castellani iki yıl önce yaptığı ve geçen yıl İtalyan Kültür Merkezi'nde üyelere gösterilen bir komedisiyle ortaya çıkıyor. «İtalyan Usulü Hayâl», Castellani'nin yorgunluk dönemi ürünlerinden. Ve örneğin Masetti'nin «Kadınlara İnanmam» ında göze çarpan esprili, tatlı, hicivci üslubunu tonuna Castellani'nin yapıtında rastlamak mümkün değil. Castellani, fantezik oyunlar yazan Peppino De Filippo'nun bir piyesini aktarmış perdeye.. İntihar teşebbüsünde dahi başarılı olamayan işsiz güçsüz beceriksiz bir adamla karısının Napoli'de 18. yüzyıldan kalma bir evde başlangıçta gelenler anlatıyor. Pasquale (Vittorio Gassmann) ile Maria (Sophia Loren) arasına Maria'yı eskiden beri seven zengin bir adam (Mario Adorf) girip hayalet rolü oynayınca ortaya sözde komik birtakım durumlar çıkar. (Senaryo: Benvenuti, Baracco, Castellani, De Bernardi — Görüntü: Tonino Delli Colli — Müzik: Luis Enrique Bakalov)

● «SİRK DÜNYASI». Amerikan sinemasının «eski-kuşak» yönetmenlerinden 71 yaşındaki Henry Hathaway bu mevsim ilk olarak 5 yıl önce İspanya'da çektiği 140 dakikalık uzun bir sirk «show»u ile çıkıyor karşımıza.. «Sirk Dünyası» Philip Yordan ve Nicholas Ray gibi tecrübeli iki sinemanın hikâyesi üzerine kurulu.. Büyük bir sirkten Avrupa'daki serüveni anlatıyor. Bir yandan sirkten iki genç elemanı Toni (C. Cardinale) ile Steve'in (John Smith) hissi yakınlaşmaları verilirken, öte yandan sirkten sahibi Matt Masters'in (J. Wayne) 14 yıl önce sevdiği ve aynı zamanda Toni'nin annesi olan bir kadını, Lili'yi (R. Hayworth) arayışı üzerinde duruluyor. Masters, ülke ülke dolaşıp sonunda Lili'yi bulmayı başarıyor. Hikâye bundan sonra daha bir gerilim kazanıyor.. «Sirk Dünyası»nın senaryosunu üç kişi (Ben Hecht, Julien Halévy, James Edward Grant) hazırlamış; müziklerini Dimitri Tiomkin düzenlemiş; resimlemesini de Claude Renoir ve Jack Hildyard yapmışlar. Fakat bu zengin kadroya rağmen Hathaway fil-

SINEMATEK

mine ilginç bir boyut getirmekten çok uzakta kalmış. Film dramatik, hissi bir komedi niteliği gösteriyor ve özellikle sirk numaraları ile seyircinin ilgisini ayakta tutmaya çalışıyor. Filme emeği geçen bütün büyük isimler, para uğruna yapımcı Samuel Bronston'un tecimsel amaçlarına ayak uyduruyorlar.

● «**BENİMLE DALGA GEÇME**». 50'lerde İngiliz sinemasının önemli yönetmenlerinden sayılan Alexander Mackendrick 1962'de «Cenup Yolu — Sammy going to south», 1965'de de «Cinayet Yolu — High wind in Jamaica» adlı yapıtlarıyla «insancıl» yanı ağır basmaya çalışan sertiven filimleri vermiş, bu arada eski gücünden çok şeyler kaybettiğini ortaya koymuştu. 1967'de Hollywood için çevirdiği son filmi «Benimle Dalga Geçme» ise Mackendrick'in bu olumsuz çizgiden sapmayacağını ve yönetmenden ümit kesmenin zamanı geldiğini açıkça hissettiren bir komedi. Ressam bir İtalyan dilberi; onun evli aşığı; tesadüfen tanıştığı yakışıklı bir bekâr; San Francisco sahilleri; güzel vücut yarışmaları vs. vs.. Film bu kişiler arasında ve bu çevrede geçiyor. Mackendrick, modern burjuvaziye eleştirmek ve «satirik» bir komedi yapmak için iyi olanaklar ele geçirmesine rağmen, bunlardan yararlanamıyor; işi oluruna bırakıyor ve İra Wallach'ın romanını rahat bir dille, yer yer komik esprilere yer vererek anlatmayı yeterli sayıyor. (Senaryo: George Kirgo ve Maurice Kichlin — Görüntü: Philip Lathrop — Müzik: Vic Mizzy)

Melville'in gölgesinde ya da bir arayışın boşunalığı.

● «**AŞKSIZ HAYAT OLMAZ**». Öncesi: gangster filimlerinin Amerikan sinemasında özel bir yeri vardır. Amerikan gang filimleri bu türün geleneksel bütün özelliklerini, dondurulmuş kurallarını kapsar. Her zaman ön plâna alan sertüvencilikleriyle, çokluk kovalamaca ögesine dayalı hızlı ritimleriyle bu filimler kendi kapalı yapılarıyla belirgin bir kalıp çizerler. Fransız sinemasında ise Godard ve Melville'in; birincisinin bu türü kullanarak modern kapitalist batı'nın o korkunç insandışı karmaşasını ve saçmalığını verdiği, diğerinin birey açısından bir bakışla kısıtlanmış insanı ve yalnızlığını ortaya koyduğu, giderek gelenekseli aşarak çağdaş bir duyarlılıkla yepyeni birer sinema getirdikleri söylenebilir. Ve Jeff: Fransız sinemasının yenilerinden Jean Herman bir elmas soygunculuğundan yola çıkarak toplumdışı konularıyla gangsterlerin dünyasına insan'a değgin bir açıdan yaklaşmaya çalıştığı «Aşksız Hayat Olmaz» da bir arayışın keskin sınırlılığındaki boşunalıkla kilitlemiş, mekanik bir kovalamacayı sürdüren kişilerin insancıl değerler ötesindeki kurtuluşsuzluğunda yatan trajiği vermeye uğraşır dolgun bir biçim çalışmasıyla. Alışılmışı aşma çabası içinde bir atılım coşkuluğuyla. Herman'ın anlattığı: saat gibi işleyen aksaksız bir soygun sonrasında pa-

maş. Film dramatik, hissi
amaraları ile seyircinin
bütün büyük isimler,
amaçlarına ayak uy
tlöüde

sinemasının önemli yö
2'de «Cenup Yolu —
High wind in Jamaica»
serüven filimleri ver
ortaya koymuştu..
«Dalga Geçme» ise
yönetmenden ümit
di. Ressam bir İtal
ekli bir bekâr; San
bu kişiler arasın
waziye eleştirmek ve
mesine rağmen, bun
allah'ın romanını
armayı yeterli sayı
adı: Philip Lathrop

in Amerikan si
türün gelenek
zaman ön plâ
hızlı ritmle
çizerler. Fransız
kullanarak mo
açmalığı ver
ve yalnızlığını
çıklıkla yepyeni

mas soygun
dünyasına
maz» da bir
bir kova
muşsuzluğun
Alışılmışı
masında pa

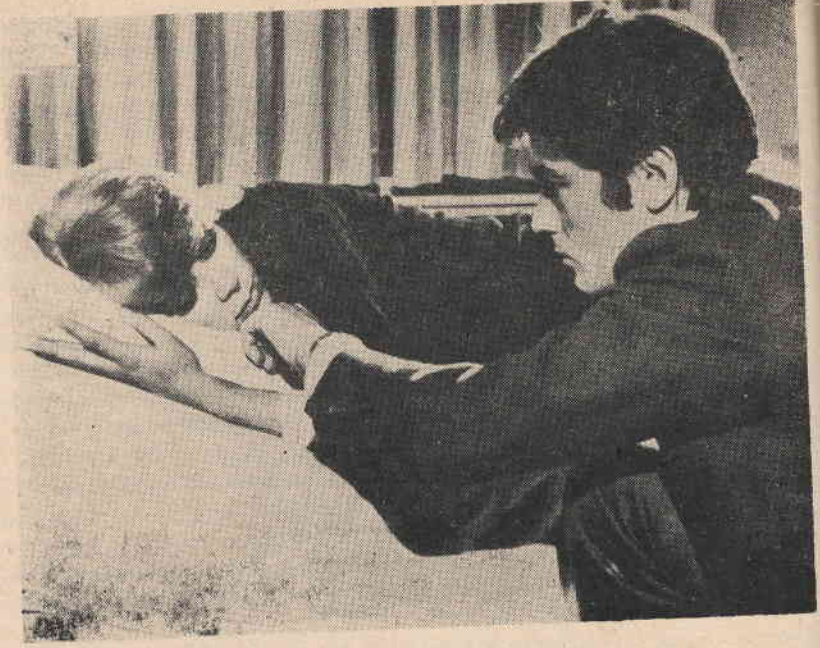
ların paylaşılması için buluşulan yerde çete reisi beklenmektedir. Tedir
ga ve sınırlı bir gerilim içinde. Ancak; güvenilir, sevilir, saygı duyulur,
usta reis Jeff gelmez. Yapılan vurgunu da yüklenerek ortadan kay
tır. Artık tek bir amaç vardır çete için, Jeff'i bulmak. Ve hemen
başlar. Yalnız bir nokta: çetenin bir elemanı diğerlerine karşıdır.
Kırdan doğan çatışma «öldürme»yi getirecektir çaresiz ve Mireille Darc'
ve belki de aşk denileni. Ama ölüm vardır ortada. Soğuk, duygusuz, anlam
sız kaskatı bir dünyada olması gereken tek şey!... Yönetmen Herman apa
cı görülen bir sinema tutkunluğuyla eğildiği senaryoyu titiz ve oturmuş
bi biçim çalışmasıyla, işini önemseyişten ve diri bir yaratıcılıktan gelen
bir zevkle görüntülüyor. Tutarlı bir ritm ve yumuşak bir kamera ile
kaynağa kaçmayan düzgün bir örgülemeye ulaşıyor. Ancak Herman kendisi
çok kötü sonuç doğuran bir etkilenmeden filmin bütünü boyunca kur
muyor. Yukarda değindiğimiz yurttaş bir sinemacıdan Jean-P'erre
Melville'den ve özellikle filmi «Kiralık Katil — Le Samurai» (1967) den ge
len bir etkilenme bu. Renk dokusundan oyuncu yönetimine, dış mekân
kullanımından yaratılan o soğuk katı atmosfere kadar filmin her yanına
sarılan bir etkilenme ne yazık ki Herman'ın özgünlüğünü yok ederek fil
mi koyabileceği ağırlığı da ortadan kaldırıyor. Ve Herman'ın yakaladığı
kaynaç ilginç motifde bu genel «öykünme» (taklit) havası içinde kaybolu
yor. Filmli hayli aşağılara düşüren bu ters etkiden arda kalan François De
Roubaix'nin uyumlu fon müziği ve Jean Jacques Tarfbes'in nefis görüntü
çalışması, bir de Samurai'yi başarısızlıkla sürdüren kötü bir Alain Delon.
Senaryo: André G Brunelin, Jean Cau ve Jean Herman) Taylan ALTUĞ

İyiniyet maskesi..

● «AÇ KURLAR». Yazar-oyuncu Yılmaz Güney 5. yönetmenlik deneme
sinde de tatminkâr olmaktan uzak bir sonuca ulaşmış. «Aç Kurtlar» özel
de Güney hayranlarının görmeleri gereken başarısız bir yapıt.. «Pire
Nuri» sinde Adana dolaylarının bu namla tanınmış bileği bükülmez bir
kabadayısının «Kadın» tutkusunu ve vuruşmalarını, «Seyyit Han» ında sev
diği Keje, bir ağaya verilince garip kalan, ama iş «cenk»e dönüşünce «kur
sun geçirmez» vücuduyla ortalığı kasıp kavuran yiğit bir efsane kahrama
nın «İtalyan western»leri tipinde hikâyesini anlatan Güney, bu kez (söz
de) «ütopik» olmaktan kurtularak memleket gerçeklerine eğilmekte, Do
ğu'nun «asayiş» keşmekeşine parmak basarak, haberleri gazete sayfalarına
sık sık geçen eşkiyalık olaylarına değinmektedir. Ama Güney'in bilmesi
gereken bir husus vardır: Ülke gerçeklerini ele alan bir filim yapmak
başka şeydir; bu gerçekler aracılığıyla «İtalyan western» lerinin taklidine
girişmek, seyircinin şartlandırılmış beğenilerine göre hareket etmek başka
şeydir. Doğu'nun karlı steplerinde Güney'in askerlik izninden yararlanarak
çektığı «Aç Kurtlar» özellikle bu ikinci türden yüzeyde bir çalışmadır.

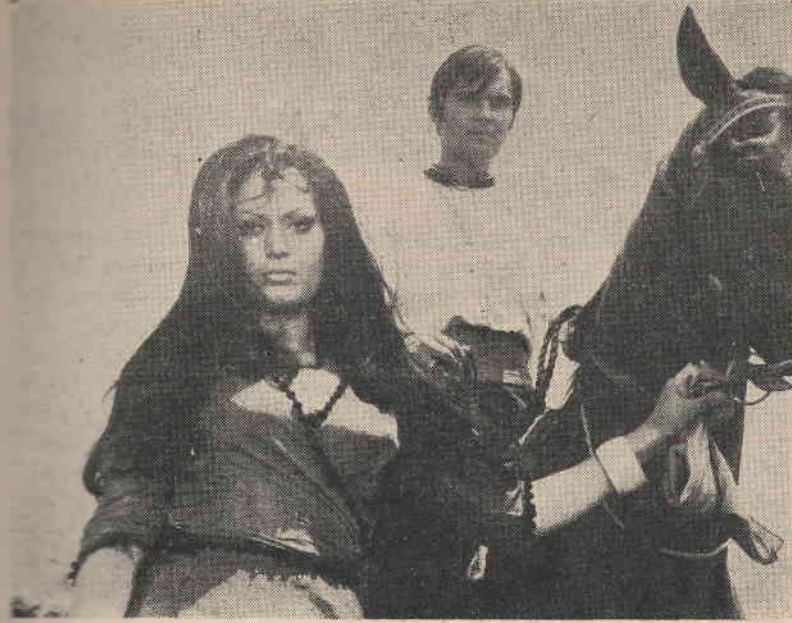
SİNEMATEK

«Aç Kurtlar»; 1) Ele aldığı sorunu inceleyişi yönünden, 2) Teknik açıdan yetersiz kalmaktadır: 1) Güney'in filmi Siirt dolaylarında geçer. Buralarda türeyen eşkiya çeteleri halkı tehditle soymakta, öldürmekte, karılarını kızlarını dağa kaldırmaktadır. Günün birinde yakınları öldürülen bir ağa oğlu eşkiyaların başları için yüklü bir miktarda para koyar. Bunu işiten «Serçe Memed» namıyla mâruf bir yiğit eşkiya (Y. Güney), diğerlerinin izini bulup teker teker haklarından gelir ve paraları alır.. Tıpkı bir Serg'o Leone filmi gibi, Tıpkı bir Lee Van Cleef ya da Clint Eastwood gibi.. Yılmaz Güney, seyircisinin pek tuttuğu «suskun», «ağırbaşlı», «dik ve keskin bakışlı», «gerektiğinde sert ve acımaz», «soğukkanlı», «alaycı» ve «aldırışsız» silâhşör tipindedir gene. İlginç plânlar kurarak eşkiyaların hakkından gelirken seyircisi onu «zevkten dört köşe izlemektedir.. Eh, duvarlara siyasi partilerin «iyi düzen» den yana seçim afişlerini asarak «nerede asayiş» düşüncesini de uyandırmamış mıdır? Bu kadarı yeterlidir yönetmene.. «Aç Kurtlar»da, şimdiki amatör sinemacıların «mastürbasyon konulu yapıtlarında olduğu gibi meseleyi «incelemek» değil, «göstermek» fikri egemendir. Bu yüzden Güney'in «Aç Kurtlar», oyuncu olarak Akad'ın yönetiminde çevirdiği «Hudutların Kanunu» (1966) nın tam tersi bir yapıya sahiptir. Akad,

SİNEMATEK

si yönünden, 2) Teknik açıdan
irt dolaylarında geçer. Buralar
smakta, öldürmekte, karılarını,
le yakınları öldürülen bir ağa
arda para koyar. Bunu işiten
kiya (Y. Güney), diğerlerinin
paraları alır.. Tıpkı bir Serg'o
da Clint Eastwood gibi.. Yıl
», «ağırbaşlı», «dik ve keskin
», «alaycı» ve «aldırış-
arak eşkiyaların hakkından
mektedir.. Eh, duvarlara siyasi
ni asarak «nerede asayiş» dü-
yeterlidir yönetmene.. «Aç
astürbasyon konulu yapıtla-
«göstermek» fikri egemendir.
arak Akad'm yönetiminde çe-
si bir yapıya sahiptir. Akad,

kaçakçılık olaylarının nedenlerine, temelinde yatan çevresel, toplumsal ve kişisel sorunlara, ağa-kaçakçı ve ağa-ağa çatışmalarına, nihayet kaçakçılara iç dünyalarına inerken; Güney, eşkiyalarla eşkiya avcısını karşı karşıya koymakta ve Serçe Memed'in eşkiyaları teker teker öldürüp, kafalarını torbasında ağaya getirişini «göstermek»le «eşkiya» sorununu halletmektedir.. «Aç Kurtlar»ın Serçe Memed'i gene «ütüpik» bir kahraman olmaktan kurtulmamış, «insancıl» bir boyut kazanamamıştır. Güney, Serçe Memed'i, eşkiyaların kirlettiği perişan bir kız (beni öldür ne olursun) diye yalvarırlar, (para varsa olur, parasız çalışmam) dedirtecek kadar «film kahramanı» yapmış, Clint Eastwood'laştırmıştır. Durum bu iken Serçe'ye (karısı dağa kaldırılıp intihar edince intikama karar vermiş bir köy öğretmeni) kişiliği çok hafif kaçmaktadır.. «Aç Kurtlar» da çevre gene soyutlaştırılmıştır. Bir yerde Siirt sözcüğü geçerse bu Türk filminin nerede cereyan ettiğini anlamaya imkân yoktur. (Siirt 1969) şeklinde bir jenerik sonu yazısı herhalde gerekli olmalıdır.. 2) «Aç Kurtlar» teknik yönden de zayıf bir filmdir. Yapıtta, «Pire Nuri» nin ilk 5 dakikasındaki «gerçekçi görüntüler» den o kadarlık dahi bulunmazken, görüntü estetiği yönünden aynı ölçüde başarısız bir çalışma vardır karşımızda.. Güney ve görüntü yönetmeni Uğur karda çalışmanın sakıncasını önleyememişler ve yer-gök bembeyaz bir fon teşkil ederken, kişiler görüntüde siyah birer gölge olarak kalırlardır.. «Aç Kurtlar» da uzunca bir süre oyuncuların yüzleri belirlene-

SİNEMATEK

memekte, bir gölge oyunu sürüp gitmektedir. Necip Sarıoğlu'nun müzik derlemesi ise saz müziği'nden başlayıp «İtalyan western» lerinden apartma yabancı kompozisyonlara kadar çeşitlilik göstermekte ve «Aç Kurtlar» beklenen hedeften biraz daha uzaklaştırmaktadır... İyi niyetli gözükken bir yönetmen ve nihayet bir Anadolu çocuğu olarak Güney'in böyle bir çalışmaya imza attığına tanık olmak gerçekten üzücüdür. (Eser: Haydar Turan — Senaryo: Yılmaz Güney) Nezh COŞ

Üç pahalı yapım ve ötesi..

● «ATEŞLİ ÇİNGENE», Metin Erksan hiçbir sanat kaygısı gözetmeden tipik bir «Türkân Şoray filmi» yapıyor ve konu sıkıntısı çekilen 1965'lerde ratı filimlerinden apartmalar yoluyla sinemamıza giren çingeneler furyasının son örneğini vererek Şoray'a «Sürtük» (E. Eğilmez, 65); «Çamaşırcı Güzeli» (H. Saner, 66); «Meyhanenin Gülü» (N. Pesen, 66) ve «Altın Küpeler» (O. Aksoy, 66) dan sonra 5. kez «çingenenin aşkı»ni oynatıyor.. Erksan Türk sinemasında Ediz Hun'un ya da Şoray'ın bu filimdeki tutkuları gibi nice tutkular anlatıldığını bilmezlikten gelip, belki de hâlâ kendisini «büyük tutkuları anlatan sinemacı» gösterme düşüncesini güdüyor.. (Senaryo: Bülent Oran — Görüntü: Cahit Engin — Müzik: Metin Bükey — Beste: İsmet Nedim)

● «TARKAN». 1964'de «Hayat Kavgası» (Artist Film) ile sinemaya geçtiğinden beri kendisine asmarlanan oradan buradan aparılmış konuları anlatmanın dışına ender çıkabilen genç yönetmen Tunç Başaran, «Murtaza» (1965) deki dikkate değer çalışmasına bir daha dönemeyecek gibi.. «Tarkan» Başaran'ın 1967'de çektiği «Kara Davut» paralelinde sıradan bir serüven filmi.. Hun İmparatoru Attilâ'nın akıncısı Tarkan'la köpeği Kurt'un, savaş tanrısı Mars'ın kılıcını elde edip Attilâ'yı dünyaya egemen kılmak için Romalılar ve Vandallarla çarpışmalarını anlatıyor.. Yazar-çizer Sezgin Burak'la Başaran'a sormak gerek: Bu Çin tipi sarkık bıyıklı, uzun takma saçlı kötü bakışlı Türk kahramanını hele hele o sıradan Hun İmparatorunu da nereden bulup çıkarmışlar acaba «Tarkan» her haliyle kötü, gülünç bir film.. (Senaryo: Sezgin Burak — Görüntü: Necati İlkaç)

● «YUSUF İLE ZÜLEYHA». Bu da geniş ekran çekilmiş renkli bir Türk-İran ortak yapımı.. Muharrem Gürses'in kendine özgü stiliyle 1965'de yaptığı ve Yusuf Sezgin'in oynadığı «Hazret-i Yusuf'un Hayatı» adlı kor-delâya göre de daha zayıf; vücut, göğüs teşhiri, danslar, göbekler gibi «iş unsurları»na da fazlaca yer vermiş bir «üstün-yapım».. İran'lı yönetmen İsmail Kuşan'a Mehmet Bozkuş teknik direktör, Türker İnanoğlu da «süpervizör» olarak yardımda bulunmuş ve bizim seyircinin nelerle şartlandırıldığını onlara da anlatıp geri kalınmamasını başarmışlar.. Filimden İran sinemasının teknik olanaklar ve stüdyo yönünden bizden ne kadar ilerde bulunduğunu da anlamak mümkün.. Ama bir de şu Cüneyt Arkn'a ellerini göğe açtırıp tanrısına sığınarak Hz. Yusuf pozlarında rüya tâbir ettirme numaraları yok mu?. (Görüntü: Mahmut Kuşan — Müzik: İsmet Nedim)

ip: Sarıcioğlu'nun müzik
estern» lerinden apartma
te ve «Aç Kurtlar»ı bek-
niyetli gözükken bir yö-
y'in böyle bir çalışmaya
Haydar Turan — Se-

mat kaygısı gözetmeden
antısı çekilen 1965'lerde
ren çingeneler furya-
mez, 65); «Çamaşırçı
66) ve «Altın Küpe-
ni oynatıyor.. Eck-
filmdeki tutkuları
de hâlâ kendisini
sini güdüyor.. (Se-
Metin Bükey —

le sinemaya geç-
miş konuları an-
aran, «Murtaza»
gibi.. «Tarkan»
adan bir serüven
Kurt'un, savaş
kılmak için Ro-
Sezgin Burak'la
kma saçlı kötü
torunu da nere-
ünç bir film..

renkli bir
stiliyle 1965'de
«Murtaza» adlı kor-
ekler gibi «iş
yönetmen
oğlu da «sü-
le şartlandı-
miden İran
adar ilerde
n'a ellerini
bir ettirme
Nedim)

AİLE BOYU DEVRİMCİLİK

Bülent HABORA

Coca Cola'nın dev reklâmlarıyla atbaşı gitmeye başladı
artık bizdeki devrimcilik. Nereye baksanız «devrim»,
«devrimcilik», «devrimler»... Kişi artık neredeyse «patlı-
cansız su» isteyen adam gibi «devrimsiz su» isteyecek.
inanmış kişilere ya da daha doğrusu doğruyu yazanlara
özüm yok, ama örneğin «genç sinemacı»lar gibi olanlara da
karşıyım. Arka arkaya okudum «genç sinema»nın dokuz ve
onuncu sayılarını. Okudum ve üzüldüm «devrimciliğin»
genç sinemacılarca nasıl görüldüğüne. Çelişkilerle, suçla-
malarla ve yanlışlarla dolu «devrimci sinema dergisi» olan
«genç sinema».

Oyle ki:

HALKIN DİLİ

Halkın adına, emekçilerin adına savaşanlar herşeyden ön-
ce **halkın** anlayacağı bir dille yazmak zorundalar... Emek-
çiler adına savaşıklarını iddia edenlerin yazılarından bazı
yerleri okuyalım :

**«Oysa resim yapmaz, yazı yazmaz, futbol oynamaz, film
çekmez yirminci yüzyıl insanı. Beğenileri koşullandırmış-
tır. Kimlerce; ben pek yaygın bir terimle diyeceğim «kül-
tür emperyalizmi»nce. İstenmez sanatların yığınlara ulaş-
ması. Ulaşması şu anlamda, yığınların sanatta etken duru-**

SINEMATEK

ma gelmeleri. İstenmez, çünkü oyun bızulur sonra (Y. Barokas, Basit Sinema, genç sinema s. 10, sf. 11) «Belli bir azınlığın yeterli yaşam olanaklarını elde edemediği sınıflı toplumlarda, özgürlük, kişisel halkların dengeli dağıtımı, varlıkla öz arasındaki uyumun gerçekleştirilmesi, kişinin özüne yabancılaştırmazlığı sorunları «Özlenen Gelecek» olmaktan çıkıp, insanın insanlığına karşı gerçekleştirilen ihanetin son bulması, özüne yabancılaşan kentsoylu aydınının, kültürünü yadsıyıp, yeni topluma geçişte temel maddi güç olduğuna inandığı emekçiye, onun yabancılaşmasını ulaştırıp, devrimci eyleme itmesi ile mümkündür. (V. Atayman, Genç Sinema'nın Yarını, genç sinema, s. 9 sf. 8).

Sadece iki örnek aldık. Şimdi Tanrı aşkına söyleyin : Okuma yazma bilen Türk halkının yüzde kaç anlar yukarıdaki kileri?

MEKTUPLARLA TÜRKİYE'Yİ ÖĞRENMEK

Daha Türkiye'deki «mesele»yi kavramadan çıkıyor ortaya «genç sinema»cılar.

«Genç Sinema'nın Anadolu dağıtımı 62 ilde 1400 adettir şimdilik. Bu dağıtımın hemen ertesinde gelen mektuplardan Anadolu sinemaseverlerinin ne derece sömürüldüğünü ve savaşıma katılmaya hazır olduğunu görüyoruz. «Genç Sinema'dan, genç sinema, s. 10, sf. 2)

Anadolu sinemaseverlerinin ne derece sömürüldüğünü mektuplardan anlamak, savaşa katılmaya hazır olduklarını mektuplardan anlamak biraz acıdır «halk için savaşanlar» adına. Ya Allah saklasın hiç mektup gelmeseydi?

HEM KAHROLSUN, HEM DE YAŞASIN KAPİTALİZM

Yeşilcam'a, kapitalizme satılmamak gibi «cart-curt»lar ortaya çıktıktan sonra «Eskişehirli genç sinemacıların hayat hikâyeleri»yle kendi kendilerini tekzip etmeleri acıdır.

SİNEMATEK

oyun bozulur sonra
sinema s. 10, sf. 11
anaklarını elde edebil
şisel halkların denge
ayumun gerçekleştiril
lığı sorunları «Özle
insanlığına karşı gi
abancılaştan kentsoy
topluma geçişte tek
onun yabancılığın
ile mümkündür.
genç sinema, s. 9

na söyleyin : Oku
açı anlar yukarda

an çıkıyor ortaya

de 1400 adettir
gelen mektuplar
sömürüldüğünü
arüyoruz. «Genç

sömürüldüğünü
azır oldukları
için savaştan
emeseydi?

TALİZM

art-curt»larla
sinemacıların
etmeleri de

«1968'in ortalarında henüz pek az tecrübeye sahip olan
iki genç sinemacı ellerindeki hurda 16 mm. lik alıcı ve
TÜCCARLARDAN TEMİN ETTİKLERİ BİRKAÇ BİN LİRAYA
(ben büyük harf yazdım) kendi güçlerini katarak Eskişehir
bir bölgesinde renkli **REKLÂM FİLMİ** (ben büyük harf
yazdım) yapımına giriştiler. İki aylık insanı kahreden mü-
cadelenin sonunda, oniki dakikalık renkli reklâm filmi,
şehirin en işlek yerinde her gece üç kez olmak üzere onbeş
gün süre ile halka ücretsiz gösterildi.» (M. Özer, Eskişehir
li Genç Sinemacıların Dünü, Bugünü, Yarını, genç si-
nema, s. 10, sf. 3)

1) 1968 ortalarında bile pek az tecrübeye sahip olan bu
genç sinemacılar, 1967 Hisar Yarışmasına iki filimle katılı-
yorlar, finale kalıyorlar ve arkasından çöküyorlar, maddi
bakımdan tabii.

2) Ve arkasından kapitalizm geliyor yardıma. Tüccarlar-
dan temin edilen birkaç bin lirayla reklâm filmi çekiliyor.
Hem de iki aylık kahredici bir mücadelenin sonunda oniki
dakikalık bir reklâm filmi. Ve bu devrimci mücadele ürü-
nü halka ücretsiz gösteriliyor.

Peki nerede şu «kapitalizme satılmamak» efsanesi?

AĞALARA ALKIŞ TUTMAK

Genç sinemacılar okuyucularını, seyircilerini bile eğitme-
miş. İşte bir genç sinema okuyucu - seyircisinin yazısın-
dan bir - iki cümle :

«Böylece sinema ağası bu amme hizmetini kendi gönlünce
on sene sürdürmüştü. Biz böyle ağaları bütün gücümüzle al-
kışlarız.» (M. Yalçınkaya, Sinema Ağalarına Sesleniyorum,
genç sinema, s. 10, sf. 4)

Ağa ağadır. Ve dünyanın hiçbir yerinde alkışlanacak ağa
yoktur. Gerçekten bir sinema ağası çıkıp amme hizmeti
yapsa, bu alkışlanacak bir davranış değildir. Öyle olsa, her-
kes Vehbi Koç'a alkış tutar.

SINEMATEK

YARDIMA DAYANAN DEVRİMCİLİK

Devrimcilik yardımla değil, dayanışmayla yürür.

«Fakat bu 1300 lirayı bulmak bile meseledir. Borç - harc bulduk diyelim 1300 lirayı. Yaptık filmimizi. Hiçbir yerden kendisini kurtaracak kadar bir gelir sağlayamayacaktır bu film şimdilik. Yeniden borçlanıp ikinci filmimizi de yaptık diyelim. Ama artık üçüncüde bize kimse borç vermez. Zengin de değiliz malımızı - mülkümüzü satalım. İlerde bir çözüm yolu bulunacaktır mutlaka. Ama bugün için tek çıkar yol şudur. Devrimci kuruluşların yapacakları yardım. Bekliyoruz onlardan bunu.» (O. Ertuğ, Genç Sinemacı Filmini Nasıl Yapıyor, genç sinema, s. 10, sf. 11)

Zaten maddi olanakları eksik olan devrimci kuruluşlardan, «Anadolu sinemaseverlerinin ne derece sömürüldüğünü» bile mektuplardan anlıyanların yardım istemesi üzücüdür. Hadi diyelimki, her iki ayda bir 1300 lira verdi devrimci kuruluşlardan biri. On bir yılda 7800 lira para gidecek ve çıka çıka ortaya 6 tane oniki dakikalık film çıkacak, Oysa devrimci kuruluşların gerçekten önemli görevleri var, onlara harcamaları gerekir üç - beş kuruluşlarını.

Sonra hiçbir devrimci kuruluş korkuyla çalışan genç sinemacı'ya yardım etmek zorunda değildir :

«Genç Sinema'cı ... Filmini kuşku ile çeker, «ya yakalanırsam, kameramı elimden alırlarsa» diye.» (Y. Barokas, Basit Sinema, genç sinema, s. 10, sf. 12)

Düşünün bir kere, devrimci kuruluş makineyi ve filmi alıp veriyor genç sinemacı'ya. Ve genç sinemacı bir greve gidip film çekiyor. Makineyi aldıklarını düşünün tam o sırada. Günah değil mi devrimci kuruluşun parasına? Yahut da makineyi kaptırmadan geri geliyor genç sinemacı. Soruyorlar: «N'aptın?» «Valla korktum, makineyi alacaklar diye», diyor genç sinemacı. «Onun için pek çekemedim.» Yazık değil mi?

Devrimci olmak biraz cesaret işidir.

SİNEMATEK

SUÇ İMALATHANESİ

Suçlamak. Sanki herşeyi, herkesi suçlamak genç sinemacının görevi.

«Dedik Sinematek'te sendikalı emekçilere indirim yapılınsın; öğrencilere, üye eşlerine yapıldığı gibi. Çoğu dedi ki — sırf sinematek ilgilileri değil — «ne anlar işçi bu filimlerden». Demek iki tür filim varmış, gerisi fasa fiso — sonra bilmez ki fransızca'yı, ingilizceyi — oysa bence iki dil var yer yüzünde : patron dili, emekçi dili. Değil mi ya; nasıl anlıyor kentsoylu sinematek üyesi Rus, Macar, Çek filimlerini. — Hor görme emekçiyi, sinemadan anlamaz diye —, hor gör yüksek öğrenim göremez, kitap okuyamaz diye; sonra bağır : «İşçi, köylü meclise». (Y. Barokas, Basit Sinema, genç sinema, s. 10, sf. 11 - 12)

1) Sanmıyorum Sinematek ilgililerinin ve başkalarının «ne anlar işçi bu filimlerden?» dediğini.

2) Ayrıca şu da bir gerçek ki, değil belli bir eğitimden geçmemiş işçiler, Sinematek'e gelenlerin büyük bir çoğunluğu da; oynanan filimlerin bir kısmını anlamamıştır. Örneğin Godard filan oynamıştır Sinematek'te. Y. Barokas aynı yazısında şunları da der : «...sinemada yeni dalgalar, pek çok kimse anlamaz örneğin.»

3) Ve bir genç sinemacı eğer devrimciyse bir takım küçük oyunlara girmemelidir. Kim diyor işçi yüksek öğrenim göremez, kitap okuyamaz diye?

4) Ve T.İ.P.'nin sloganıyla da alay etmek tek kelimeyle «ayıp»tır.

SONUÇ :

Gerçekten kâğıdının rengiyle, biçimiyle güzel bir dergi «genç sinema». Ama biraz da yazılarının içeriğine dikkat etmeli genç dostlarımız. Hele hele, kendilerini devrimci saydıklarına göre cesur olmalıdırlar.

SİNEMATEK

Türk Sineması Yönetmenleri : 2 FEYZİ TUNA

- 1) «Sinema c
başlamış c
- 1) Sanırım 1
filmini çek
verliğin d
Bütün ka
duğu ilgi
filmin re
izlediğim
miştim. D
10 yıl so
ceye kad
için hazı
- 2) Türk sin
dunuz?
gerçekle
- 2) Türk sin
Aşındır
Birçoğu
«meslek
girebilir
ama be
Sorunu:
KAKLA
da ne c
asil so
tirmeyi
meslek
çalışıyo
- 3) Yönet
cek ba
rinizi
- 3) İlk fil

- 1) «Sinema düşüncesi» sizde nasıl ve hangi yıllarda başlamış oldu?..
- 1) Sanırım 1952 yılıydı. Halk film ekibi «BOŞ BEŞİK» filmini çekmek için Söke'ye gelmişti. Aşırı sinemaseverliğin doğal itilimiyle çekimi izlemeğe koyuldum. Bütün kasabanın çalışma süresince oyunculara duyduğu ilgi yerine beni, yaptığı iş itibariyle etkileyen filmin rejisörü Baha Gelenbevi olmuştu. Çalışmayı izlediğim ilk çekim gününün sonunda kararımı vermiştim. Dünyada yapabileceğim tek iş sinemacılıktı. 10 yıl sonra set işçisi olarak fiilen sinemaya girinceye kadar sadece bunu düşündüm, kendimi bunun için hazırladım...
- 2) Türk sinemasına girerken neler yapmağı düşünüyordunuz? Yapmak istediklerinizi ne dereceye kadar gerçekleştirdiniz?..
- 2) Türk sinemasına katılmakta büyük güçlükler çektim. Aşındırmadığım rejisör kapısı kalmadı diyebilirim. Birçoğu belki de hatırlamaz sanırım. Bu yüzden de «meslekte neler yapabilirim» yerine «nasıl mesleğe girebilirim» endişesi ağır bastı. Başkalarını bilmem ama benim için önemli olan **SİNEMA YAPMAKTI**. Sorunuz benim için ikinci filmim olan «YASAK SOKAKLAR» dan sonra geçerlilik kazanıyor. «Kazandı da ne oldu?» diyeceksiniz? Hiç!.. Kısaca benim için asıl sorun başladığımdan beri değişmedi. Gerçekleştirmeyi kurduğum projeler yerine yedi senedir halâ meslektekalmak, ilk darbeye kenara atılmamak için çalışıyorum..
- 3) Yönetmenlik çalışmalarınızda sizce aşama sayılabilecek bazı dönemler, ya da birbirinden ayrı eğilimlerinizi ortaya koyan bölümler var mıdır?..
- 3) İlk filmim «AŞKA SUSAYANLAR» uyandırdığı yan-

- 1) «Sinema düşüncesi» sizde nasıl ve hangi yıllarda başlamış oldu?..
 - 1) Sanırım 1952 yılıydı. Halk film ekibi «BOŞ BEŞİK» filmi için Söke'ye gelmişti. Aşırı sinemaseverliğin doğal itilimiyle çekimi izlemeğe koyuldum. Bütün kasabanın çalışma süresince oyunculara duyduğu ilgi yerine beni, yaptığı iş itibariyle etkileyen filmin rejisörü Baha Gelenbevi olmuştu. Çalışmayı izlediğim ilk çekim gününün sonunda kararımı vermiştim. Dünyada yapabileceğim tek iş sinemacılıktı. 10 yıl sonra set işçisi olarak fiilen sinemaya girinceye kadar sadece bunu düşündüm, kendimi bunun için hazırladım...
 - 2) Türk sinemasına girerken neler yapmağı düşünüyordunuz? Yapmak istediklerinizi ne dereceye kadar gerçekleştirdiniz?..
 - 2) Türk sinemasına katılmakta büyük güçlükler çektim. Aşındırmadığım rejisör kapısı kalmadı diyebilirim. Birçoğu belki de hatırlamaz sanırım. Bu yüzden de «meslekte neler yapabilirim» yerine «nasıl mesleğe girebilirim» endişesi ağır bastı. Başkalarını bilmem ama benim için önemli olan **SİNEMA YAPMAKTI**. Sorunuz benim için ikinci filmim olan «YASAK SOKAKLAR» dan sonra geçerlilik kazanıyor. «Kazandı da ne oldu?» diyeceksiniz? Hiç!.. Kısaca benim için asıl sorun başladığımdan beri değişmedi. Gerçekleştirmeyi kurduğum projeler yerine yedi senedir halâ meslekte kalmak, ilk darbeye kenara atılmamak için çalışıyorum..
 - 3) Yönetmenlik çalışmalarınızda sizce aşama sayılabilecek bazı dönemler, ya da birbirinden ayrı eğilimlerinizi ortaya koyan bölümler var mıdır?..
 - 3) İlk filmim «AŞKA SUSAYANLAR» uyandırdığı yan-

SINEMATEK

kılara rağmen gerek konu ve gerekse çekim anlayışı açısından dış etkilere fazla açık, amatörce hazırlanmış bir filmimdi. Profesyonel çalışma ile asıl ilğim «YASAK SOKAKLAR» ile başladı. Bu yakınlık — ki doğrusu da budur — o filmimden son filmime kadar artan ölçüler içinde devam etti. Şimdiye kadar yönetmen olarak kalıcı, en azından beni tatmin eden bir tek film yapamadım. Filimlerimin birkaçında sevecek, içten çektiğim bazı bölümler oldu. Ama bütünlerinden öylesine rahatsızım ki; 7 filmimden hiçbirini tekrar seyretmeye tahammül edemem...

4) **Türk sineması'nı dış pazara çıkarmak konusunda, kendi başınıza neler yapabileceğinizi düşündünüz mü?..**

4) Sinemamızın gelişmesi için dış pazara çıkmak, kaçınılmaz bir zorunluktur. Zorunluktur ya, bu nasıl gerçekleştirilebilir onu bilmiyorum. Hele sorun «kendi başınıza.....» haline getirilince verilecek cevap; şimdiye kadar olduğu gibi olacaktır. Yani: HİÇ!...

YA İSTİKLÂL, YA ÖLÜM (1969)

5) **Sinem**
gi içi

5) Halit
karşı
le —
kiye
kayb
mily
rak
bakı
yışın
siner
şart

ereke çekim anlayışı
amatörce hazırlan-
ma ile asıl ilgim «YA-
yakınlık — ki doğ-
filmime kadar ar-
mdiyeye kadar yönet-
eni tatmin eden bir
birkaçında seve-
oldu. Ama bütün-
filmimden hiçbiri-
mem...

armak konusunda,
izi düşündünüz

ara çıkmak, ka-
ur ya, bu nasıl
m. Hele sorun
ce verilecek ce-
acaktır. Yani :

© DEVLERİN İNTİKAMI (1967)

- 5) Sinema düşüncenizde milliyetçiliği nereye kadar çizgi içinde bırakıyorsunuz?..
- 5) Halit Refiğ'den daha iyi anlatamıyacağıma göre onun karşılığının bir bölümü — Refiğ'in de müsaadesiyle — benim de cevabım olsun: «.....Bugün ise Türkiye Batı'nın ve Doğu'nun büyük devletleri arasında kaybolmak tehlikesi ile karşı karşıyadır. Türkiye'de milliyetçilik hareketi ancak bağımsız bir toplum olarak varlığımızı korumanın bir ifadesidir. Bu açıdan bakıldığında Türk sinemasındaki milliyetçilik anlayışını da, son derece iyi teşkilatlanmış güçlü yabancı sinemalar karşısında Türk sinemasının var olması şartlarını araştırmaktır.....»

SİNEMATEK

- 6) **Doğu ve Batı ortasındaki Türk insanını sinemada vermek gerekirse sert çizgilerle bu insan nasıl tanımlanabilir?..**
- 6) Böyle bir projeyi yapma imkânı bulabilirsem, birlikte nasıl tanımladığıma bakarız.
- 7) **Yapımda, gerek yapım başlamadan önce, gerek yapım sırasında veya yapım bitiminde sizi en çok engelleyen nelerdir?**
- 7) Soru «engellemeyen nelerdir» şeklinde olsa idi, daha kolay ve kısa karşılık verilebilirdi. Gene de bir cevap isterseniz derim ki; Türk sinemasında film çekimi rejisör adına baştan başa manialarla dolu bir pentatlon parkurunda koşmaktan zordur.
- 8) **Son yıllarda Türk sineması'nı türlü uçlara çeken düşünceler yayıldı. Bu düşüncelerin sinemamıza yararlı olan ve olmayan yönlerini açıklar mısınız?..**
- 8) Konuyu bir senteze vardıracağ güçte bulmuyorum kendimi. «BEKLEYEN VE GÖREN» sinemacı olmak daha uygun geliyor bana.
- 9) **Gerçek Türk sineması'nın doğuşunda yeni bir yönetmenler kuşağının ortaya çıkması sizce zorunlu mudur?..**
- 9) Durun durun, pek iyi anlayamadım. Bizim sinema sahte Türk sineması mı ki, gerçeğinin doğuşu söz konusu oluyor?.. Tutun ki öyledir: Peki ama ekonomik, sosyolojik ve politik ortam değişmedikçe yeni bir yönetmenler kuşağı eskisinden farklı ne yapabilir?..
- 10) **1950/60 dönemi ile, 1960/70 dönemi yönetmenleri arasında bir ayrım yapmak gerekirse, ikinci dönem başarıya ulaşmış mıdır?..**
- 10) 1950/60 dönemi, 1960/70 döneminin temeli sayılabilir ama ikinci dönem her şekliyle birinciye kuşkusuz ağır basmaktadır.

AMERİKA

«Kans
güçlü kuv
ten kemiri
nar gibi de
Bu söz
den Roger
Çeşitli arti
evlenmiş:
masının gi
kınlık ve t

SAATTE

Vadin
diği buhra
milyonluk
çok suç iş
yor. Soyg
na bakılır
yor.

Aşağı
lis, çareyi
hallesine

basında sinema

AMERİKAN SİNEMASI ÜZERİNE

«Kanserli bir hasta tasavvur ediniz. Görünüşte sağlam, güçlü kuvvetli. Fakat hastalık bünyesine yuvalanmış. Onu içten kemiriyor. Bir gün gelecek, hasta kurumuş asırlık bir çınar gibi devrileviyecek. İşte Hollywood'un bugünkü durumu.»

Bu sözler, Fransız sinemasının yeni dalgacı rejisörlerinden Roger Vadim'e ait. Hollywood'da üç film yapmış Vadim. Çeşitli artist ve prodüktörlerle çalışmış. Amerikalı bir artistle evlenmiş: Jane Fonda'yla. Ve neticede Vadim, Amerikan sinemasının girdisini, çıktısını iyice öğrenmiş. Şimdi bir çeşit bıkkınlık ve tiksinti içinde konuşuyor.

SAATTE İKİ CİNAYET

Vadim'e göre bu çöküntüye, Amerikan toplumunun geçirdiği buhran sebep olmuştur. Bir kere Hollywood'u kuşatan üç milyonluk Los Angeles, Amerika'nın New York'tan sonra en çok suç işlenen şehri. Burada saatte ortalama iki cinayet işleniyor. Soygunculuk ise daha harcıâlem bir konu. Polis kayıtlarına bakılırsa Los Angeles'te her on dakikada bir soygun oluyor.

Aşağı mahallenin ipsiz sapsızlarıyla başa çıkamayan polis, çareyi, Beverley Hills, Bel Air gibi tepede kalan artist mahallesine giriş çıkışı kontrol altında tutmakta bulmuş. Nere-

SINEMATEK

deyse yukarı mahalleye her girenden pasaport soracaklar. Buranın aylık kiralari 15 000 lirayı bulan lüks villalarını gece, gündüz polisler korur. Hollywood'un zengin mahalleleri arasında yaya dolaşmak yasaktır. Polis birini yürürken gördü mü, hemen yakasına yapışır. Hüviyet sorar, sabıka araştırır. Eğer üzerinde 500 liradan daha az para varsa, bu kadari bile yaya dolaşmanın şüphe uyandırıp karakola götürülmesi için yeter sebeptir.

Roger Vadim, geçen yıl Maurice Chevalier'nin de başına böyle bir olayın geldiğini söylüyor. Sanatçı bir sabah otelinden çıkmış, sakin sakin yürüyormuş. Polisler hemen yolunu kesmişler. «Otelinize döndünüz,» demişler. Maurice Chevalier'nin hüviyetini gösterip, «Ben her sabah yürüyüş yaparım,» demesi para etmemiş. Adamcağız hayretler içinde; dayanamayıp sormuş: «Bu memlekette yürümek suç mudur?» «Yoo!» demişler. «Değildir. Ama daha makul bir sebep göstermeniz gerekir...» «Daha makul bir sebep mi?» «Evet. Yürümeye değil, ama meselâ köpeğinizi gezdirmeye çıkmış olabilirsiniz.»

Böylece Maurice Chevalier, Hollywood'da insana değil, köpekli insana imtiyaz tanıdığını öğrenmiş.

«Hollywood'da normal bir sigaraymış gibi, esrarlı sigara ikram edildiğini çok gördüm,» diyor Roger Vadim... «Olmayacak yerlerde: Bir partide, mükellef bir ziyafette, bir lokantada... Bizim akşamları birer kadeh içki içmemiz gibi orada esrarlı sigara içilmesi normal.»

Hollywood'da yaşayanların hayatına gelince... Fransız rejisörüne bakılırsa o da başlı başına bir âlem. Öteden beri herkes yalnız İngilizlerin asalete meraklı olduklarını sanır. Oysa, «Siz gelin de Hollywood asillerini görün» diyor Vadim. «Oradaki yapmacık, özentili kibarlığa acaba dünyanın neresinde rastlanır? Birçoğları sadece hayatta muvaffak olmuş kimselerle görüşmeyi prensip edinmiştir. Bir davet yaptılar mı, yalnız meşhurları çağırırlar.

«SONUNDA BİZ DE KAÇTIK»

«Neticede, karımla baktık olmayacak, biz de Hollywood'u

terk edip, 3 km. ö
dik. Şimdi burada
se dönüp de bakm

Roger Vadim,
sinemayı etkilediği

«1960 yılında
pathyordu. Televi
aç kalacaktı sank
nına yeni bir güç
lerinde televizyon
hasta birer sinem
tanatı dokuz yıl
damı çöktü. Üç,
zin eşğine sürük
vaz geçildi. Kriz
lumbia. Paramou

«Gündelik k
riştikleri filim i
Buna ben de çok
yordu. Şirket ge
den beş dakika
karımı benim gö
bası gelip alaca
Ince, «Usul bu,

«İki yıl ön
başlı şirketleri
nunda genç bir
tı. Netice ne ol
genç, cesur pro
lyorlar. Ne va
muş. Onlarla b
40 000 KİŞİ S

«Er geç b
ten 11 000 akt
yon rejisörü,

SİNEMA

terk edip, 3 km. ötedeki Malibu kıyılarına inmek zorunda kaldık. Şimdi burada ister mayo ile, ister yalınayak dolaşırız, kimse dönüp de bakmaz bile.»

Roger Vadim, işte Hollywood'daki bu bozuk düzen gidişin sinemayı etkilediğini, onu körlettiğini iddia ediyor:

«1960 yılında Hollywood'da herkesin televizyondan ödün almıyordu. Televizyon, sinemayı öldürecek ve bütün bu çevre aç kalacaktı sanki. Halbuki aksi oldu. Televizyon, sinema alanına yeni bir güç aşıladı, yeni bir müşteri zümresi sağladı. Evlerinde televizyonla büyüyen nesiller, belirli bir çağa gelince hasta birer sinema seyircisi oldular. Böylece Hollywood'un saltanatı dokuz yıl daha devam etti. Sonra birden, sırça köşkün damı çöktü. Üç, beş ay önce en büyük şirketler büyük bir krizin eşiğine sürüklendiler. Bir kalemde 250 filim teşebbüsünden vaz geçildi. Kriz geçiren şirketler ise, en büyük bilinenler: Columbia, Paramount, MGM gibi devler...»

«Gündelik hayatlarında israfa alışmış olan şahıslar, giriştikleri filim işinde de aynı derecede hovardalık ediyorlar. Buna ben de çok yakından şahit oldum. Karım bir filim çeviriyordu. Şirket geldi seti, Malibu plajı kıyılarına bakan evimizden beş dakika ötede bir çiftlik binasına kurdu. Ama sabahları karımı benim götürüp getirmemi yasak ettiler. Stüdyonun arabası gelip alacak, akşam da o, eve bırakacaktı. Nedenine gelince, «Usul bu,» dediler. Ashında bu bile lüzumsuz bir masraftı.

«İki yıl önce benim pek beğendiğim bir senaryo, belli başlı şirketleri sıra ile dolaştı. Kimse senaryoyu tutmadı. Sonunda genç bir prodüktör çıktı. Her şeyi göze alarak filmi yaptı. Netice ne oldu bilir misiniz? Milyonlar kazandı. Şimdi zeki, genç, cesur prodüktörler dev şirketlerden daha çok kazanç sağlıyorlar. Ne var ki Hollywood, temellerini devlerin sırtına kurmuş. Onlarla beraber Hollywood da sallanıyor.

40 000 KİŞİ SOKAĞA DÖKÜLECEK

«Er geç bu muazzam hayal makinesi çökecek ve onu işleyen 11 000 aktör, 20 000 teknisyen, 2 300 sinema, 1 500 televizyon rejisörü, 2 000 senaryo yazarı, 260 prodüktör, kısacası

arızî figüranlar hesaba katılmazsa, yaklaşık olarak 40 000 kişi sokağa dökülecek.

«Bugün artık sinemanın kaderi Hollywood'a bağlı değil. Uyanık kimseler yavaş yavaş bu çevreden uzaklaşıyorlar. New York'ta kurulan stüdyoların sayısı her gün artıyor. Paul Newman bile Hollywood sisteminden vaz geçti. Tası tarağı toplayıp göç etti.

«Şimdi hâlâ Los Angeles yollarında Hollywood istikametine oto-stop yapan kızlar görürsünüz. Bunların hepsi de gelecekte bir Marilyn Monroe, bir Ava Gardner, bir Liz Taylor olmanın hayaliyle yaşarlar. Onlara boş hayaller peşinde koştuklarını, bugün yeni bir ismi şöhrete ulaştıracak güce ve imkâna o çevrede kimsenin sahip olmadığını nasıl söylemeli? Onlara nasıl anlatmalı ki, artık Hollywood eski Hollywood değildir...» 23 Ekim 1969 tarihli HAYAT'dan

Kurucusu :

● Hayri CANER

Sahibi, Sorumlu Yönetmeni:

● Selim Sabit PÜLTEN

Genel Yayın Yönetmeni:

● Ferhan BOZKURT

AKADEMİK
SİNEMA

Telefon :
270133

Yönetim Yeri : Babiâli, Ankara Caddesi 66 İSTANBUL

Basıldığı Yer : ACAR MATBAASI. Telefon : 276640

Basıldığı Gün : 8/11/1969

Kapak fotoğrafları : ● YASAK SOKAKLAR.

S. Güney - S. Güneri

● DEVLET FİLM ARŞİVİ.

Orjinal negatif bölümü.

SİNEMATEK

**YAYINLARINI
OKUYOR
MUSUNUZ ?**